

**SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 2 | 2009**

Jätteitä Suomeen hyödynnettäväksi tuovien laitosten ennakkohyväksyntä

Eevaleena Häkkinen

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN
RAPORTTEJA 2 | 2009

Jätteitä Suomeen hyödynnettäväksi tuovien laitosten ennakkohyväksyntä

Eevaleena Häkkinen

Helsinki 2009

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

S Y K E

SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSEN RAPORTTEJA 2 | 2009
Suomen ympäristökeskus SYKE
Asiantuntijapalveluosasto

Taitto: Liisa Lamminpää

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 978-952-11-3360-2 (PDF)
ISSN 1796-1726 (verkkokj.)

SISÄLLYS

1 Johdanto	5
2 Ennakkohyväksyntää koskeva lainsäädäntö	6
2.1 Arvio tarvittavista lainsäädäntömuutoksista	6
3 Ennakkohyväksyntämenettelyn mahdolliset hyödyt ja haitat	8
3.1 Ennakkohyväksynnän merkitys yritykselle	8
3.2 Hyödyt ja haitat Suomen ympäristökeskuksen kannalta	9
4 Katsaus ennakkohyväksynnän mahdollisiin arviointiperusteisiin lainsäädännössä	11
4.1 Jätteensiiroasetuksen säännöksistä johdettavissa olevia arviointiperusteita	11
4.1.1 Ennakkohyväksyntä laitoksesta annettavat tiedot.....	11
4.1.2 Perusteet, joilla jätteen siirto voidaan kieltää	12
4.1.3 Kirjanpitovelvoitteet ja ennakkohyväksynnän voimassaoloaika	13
4.2 OECD:n päätöksissä annettuja yleisiä kriteerejä.....	14
5 Katsaus ennakkohyväksynnän arviointiperusteisiin eräissä muissa EU-maissa	17
5.1 Belgia	17
5.2 Saksa.....	18
5.3 Ruotsi.....	19
5.4 Yhteenvedo selvityksessä mukana olleiden EU-maiden käyttökelpoisista kriteereistä.....	20
6 Laitoksen ennakkohyväksyntää koskeva hakemus	22
7 Jäte-erien siirrot ennakkohyväksynnän saaneeseen laitokseen	23
8 Suomen ympäristökeskuksen viranomaismaksut	25
8.1 Valtuutus maksun perimiseen	25
8.2 YM:n asetuksen SYKEN maksullisista suoritteista muuttaminen	26
8.2.1 Nykyisten maksujen suuruus.....	26
8.2.2 Nykyisten maksujen tuotto ja arvio ennakkohyväksyntämenettelyn vaikutuksista tuloihin	26
8.2.3 Maksuasetukseen tarvittavat muutokset	27
9 Johtopäätökset	28
Lähteet	30
Kuvailulehdet	31
Kuvailulehti	31
Presentationsblad.....	32
Documentation page	33

1 Johdanto

Suomen ympäristökeskus (SYKE) on toimivaltainen viranomaisen jätteiden kansainvälisissä siirroissa Suomessa. SYKEN tehtäviin kuuluu mm. myöntää jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006^[1] (jäljempänä ”jätteensiirtoasetus”) edellyttämät luvat ja valvoa siirtojen toteutusta käytännössä.

Eräät yritykset ovat tiedustelleet Suomen ympäristökeskukselta voisivatko ne saada jätteensiirtoasetuksen 14 artiklan mukaisen ennakkohyväksytyn laitoksen statuksen. Ennakkohyväksyntä antaa oikeuden poiketa eräistä jätteensiirtoasetuksen mukaisen ilmoitusmenettelyn säännöksistä, kun jätettä tuodaan toisesta EU:n, OECD:n tai ETA:n jäsenmaasta hyödynnettäväksi tällaiseen laitokseen.

Ennakkohyväksyntämenettely ei ole toistaiseksi ollut käytössä Suomessa. Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijaosasto päätti marraskuussa 2007 tehdä vuoden 2008 aikana selvityksen ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönoton edellytyksistä. Selvitys on tehty virkatyönä Suomen ympäristökeskuksen ympäristöasioiden hallintayksikössä.

Tässä selvityksessä tarkastellaan tulisiko ennakkohyväksyntämenettely ottaa käyttöön Suomessa. Selvityksessä käydään läpi mitä toimenpiteitä ja mahdollisia lainsäädäntömuutoksia ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto edellyttäisi, ja millaisilla kriteereillä ennakkohyväksyntä voitaisiin myöntää jätteitä hyödynnettäväksi tuovalle yritykselle. Lisäksi selvityksessä tarkastellaan millä edellytyksillä Suomen ympäristökeskus voisi myöntää nykyistä yhtä vuotta pidempään voimassa olevia lupia jätteiden viennille, tuonnille tai kauttakuljetukseen ennakkohyväksyttyyn laitokseen. Lisäksi ehdotetaan, kuinka Suomen ympäristökeskuksen perimiä viranomaismaksuja tulisi uudistaa, jos ennakkohyväksyntämenettely otetaan käyttöön.

2 Ennakkohyväksyntää koskeva lainsäädäntö

Jätteiden kansainvälisiä siirtoja säätelee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirroista. Siinä on annettu yksityiskohtaiset säännökset jätteiden siirroissa maasta toiseen sovellettavista menettelytavoista. Jätteensiirtoasetus panee yhteisön alueella täytäntöön kansainvälisen yleissopimuksen vaarallisten jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvonnasta (ns. Baselin sopimus^[2]), sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) neuvoston päätöksen C(2001)107/lopullinen hyödynnettävien jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvonnasta^[3]. Jätteensiirtoasetuksen säännöksiä on Suomessa täydennetty jätelaissa (1072/1993) ja –asetuksessa (1390/1993) annetuilla kansallisilla säädöksillä.

EY:n uudistettu jätteensiirtoasetus 1013/2006 tuli voimaan 12.7.2007. Samana päivänä tuli voimaan jätelain muutos 747/2007, jolla siirrettiin osa jäteasetuksessa (1390/1993) annetuista kansallisista jätésiirtosäädöksistä sekä valtioneuvoston päätöksessä jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevasta valtakunnallisen jätesuunnitelman osasta (495/1998) annetut säädökset jätelakiin.

Jätteensiirtoasetus 1013/2006 mahdollistaa menettelyn, jossa toimivaltainen viranomaismyöntää jätteitä toisesta EU:n, OECD:n tai ETA:n jäsenmaasta hyödynnettäväksi tuovalle yritykselle ns. ennakkohyväksynnän. Ennakkohyväksyntä antaa oikeuden poiketa eräistä jätteensiirtoasetuksen mukaisen ilmoitusmenettelyn säännöksistä. Ennakkohyväksyntää ei voida jätteensiirtoasetuksen mukaan myöntää jätteitä loppukäsittelylaitokselle, vaan se koskee ainoastaan jätteiden hyödyntämistä. Menettely perustuu OECD:n päätökseen C(2001)107/lopullinen. Jätteensiirtoasetuksen ennakkohyväksyntämenettely poikkeaa kuitenkin hieman OECD:n päätöksen mukaisesta menettelystä. Mm. lähtö- ja vastaanottavan maan viranomaisten mahdollisuus antaa ns. hiljainen hyväksyntä (eli lupa ilman kirjallista päätöstä) jätteen siirrolle ennakkohyväksytyyn laitokseen ei ole voimassa EU:n alueella.

Vastaava ennakkohyväksyntämenettely oli olemassa jo aiemmassa jätteensiirtoasetuksessa (259/93)^[4], joka tuli Suomessa voimaan vuoden 1995 alussa. Suomessa ennakkohyväksyntämenettely ei kuitenkaan ole koskaan ollut käytössä.

2.1

Arvio tarvittavista lainsäädäntömuutoksista

Jätteensiirtoasetuksen 14 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaan ”Vastaanottavan maan toimivaltaiset viranomaiset, joiden lainkäyttövaltaan tietyt hyödyntämislaitokset kuuluvat, voivat päättää myöntää ennakkohyväksynnän tällaisille laitoksille.” Viranomaisella ei siis ole ehdotonta velvollisuutta ennakkohyväksyä laitoksia, vaan kukin EU:n jäsenmaa voi itse päättää ottaako se menettelyn käyttöön.

Suomen kansallisessa lainsäädännössä ei ole tällä hetkellä mitään mainintaa laitosten ennakkohyväksynnästä jätésiirtoja varten. Jätelain (1072/1993, muutettu 747/2007) 36 §:n mukaan Suomen ympäristökeskus on jätteensiirtoasetuksessa tarkoi-

tettu toimivaltainen viranomainen, joka valvoo jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevien säännösten noudattamista. Jätteesiirtoasetuksen 14 artiklassa vastaanottomaan toimivaltaiselle viranomaiselle on annettu valtuus myöntää ennakkohyväksyntä. Siten Suomen ympäristökeskuksella olisi jätelain 36 §:n yleisen valtuutuksen perusteella valtuudet myöntää myös ennakkohyväksyntiä ilman erillistä lainmuutosta.

Koska jätteesiirtoasetus jättää toimivaltaisen viranomaisen harkintaan, myöntääkö se ennakkohyväksyntiä, eikä jätelainsäädännössä ole asetettu SYKelle velvollisuutta ottaa ennakkohyväksyntämenettely käyttöön, ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto on tällä hetkellä SYKEN vapaasti päätettävissä.

Jos ennakkohyväksyntämenettely katsotaan Suomessa tarpeelliseksi, olisi hyvä, että asiasta säädettäisiin jätelainsäädännössä. Säädöksiin tulisi sisällyttää vähimmäisedellytykset, joiden täytyttyä SYKE voisi myöntää yritykselle ennakkohyväksynnän. Silloin ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto ja soveltaminen ei jäisi vain SYKEN harkintaan. Arviointiperusteiden antaminen lainsäädännössä tekisi sovellettavasta käytännöstä läpinäkyvämmän ja varmistaisi yritysten tasapuolisen kohtelun.

Viranomaisten päätökset, jotka on tehty hakemuksesta, ovat Suomessa pääosin maksullisia. SYKEN mahdollisuuksia periä maksu laitoksen ennakkohyväksynnästä ja sitä varten mahdollisesti tarvittavista lainsäädäntömuutoksista on käsitelty tämän selvityksen luvussa 8.

3 Ennakkohyväksyntämenettelyn mahdolliset hyödyt ja haitat

3.1

Ennakkohyväksynnän merkitys yritykselle

Taulukossa 1 on eritelty kuinka jätesiirotojen ilmoitusmenettely eroaa tavanomaisesta, kun jätettä tuodaan ennakkohyväksytyyn laitokseen. Käytännössä erot ovat pieniä, sillä tuonti hyödynnettäväksi ennakkohyväksytyihin laitoksiin edellyttää jätesiirotoilmoitusta ja taloudellisten vakuuksien asettamista samalla tavoin kuin tuonti muihinkin laitoksiin. Merkittävimmät erot ovat ilmoituksen viranomaiskäsitteilyn määräajassa ja jätesiirotoluvan voimassaolon enimmäisajassa.

Taulukko 1: Jätteiden tuonti ennakkohyväksytyihin hyödyntämislaitoksiin ja muihin hyödyntämislaitoksiin; erot ilmoitus- ja lupamenettelyssä yrityksen kannalta.

Toimenpide	Ennakkohyväksytty laitos	Muu hyödyntämislaitos	Huomioita
Ilmoituksen tekeminen	Vaaditaan jätesiirotoilmoitus jätteen lähettäjältä	Vaaditaan jätesiirotoilmoitus jätteen lähettäjältä	Ilmoituksen sisältövaatimuksissa ei eroa
Ilmoituksen käsittelyaika	7 päivää	30 päivää	Lähtömaan viranomaisen voi pidentää ennakkohyväksytyjä laitoksia koskevan käsittelyajan 7 päivästä 30 päivään, jos se on tarpeen lisätietojen tai –asiakirjojen saamiseksi Määräajan laskeminen alkaa vastaanottovahvistuksesta, joka annetaan vasta kun hakemus on täydellinen
Vakuus	Vaaditaan	Vaaditaan	Vakuusvaatimuksissa ei eroa, vakuus annetaan molemmissa tapauksissa lähtömaan viranomaiselle
Viranomaisen antama lupa: Kirjallinen vai hiljainen hyväksyntä	- Lähtö- ja vastaanottava maa: kirjallinen hyväksyntä - Kauttakuljetusmaat: kirjallinen tai hiljainen hyväksyntä	- Lähtö- ja vastaanottava maa: kirjallinen hyväksyntä - Kauttakuljetusmaat: kirjallinen tai hiljainen hyväksyntä	Luvan muodossa ei eroa
Luvan voimassaoloaika	Enintään 3 vuotta	Enintään 1 vuosi	Ennakkohyväksytyjä laitoksia koskeva luvan pidentäminen 3 vuoteen mahdollista vain, jos kaikkien siirtoon osallistuvien maiden (lähtö-, kauttakuljetus- ja vastaanottomaat) viranomaiset hyväksyvät sen
Lupaharkinnan perusteet	- ehdot JSA ^{*)} 10 art. - kielto JSA ^{*)} 12 art.	- ehdot JSA ^{*)} 10 art. - kielto JSA ^{*)} 12 art.	Lupa voidaan myöntää tai kieltää samoin perustein molemmissa tapauksissa
Yksittäisten jäte-erien lähettäminen	Yritysten annettava ennakoilmoitus, vastaanottovahvistus, käsittelytodistus (JSA ^{*)} 16 art.)	Yritysten annettava ennakoilmoitus, vastaanottovahvistus, käsittelytodistus (JSA ^{*)} 16 art.)	Yksittäisten jäte-erien siirroissa noudatettavat menettelytavat ovat samat

^{*)} JSA= jätteesiirtoasetus

Viranomaiskäsittelylle asetetun määräajan lyhentämisen 30 päivästä 7 päivään merkitys on yrityksen näkökulmasta katsottuna varsin vähäinen. Ilmoituksen viranomaiskäsittelyssä eniten aikaa vie yleensä ilmoituksen ennakkovalmistelu, kuten kaikkien tarvittavien liitetietojen hankkiminen, ennen kuin ilmoituksen käsittely voidaan edes aloittaa. Ennakkovalmistelulle ei lainsäädännössä ole asetettu määräaikoja, vaan määräajan laskeminen alkaa vasta siitä, kun viranomaisena on vastaanottanut riittävän täydellisen hakemuksen. Lisäksi lähtömaan viranomaisena voi halutessaan pidentää käsittelyajan 7 päivästä 30 päivään (eli samaksi kuin viennissä laitoksiin joilla ei ole ennakkohyväksyntää), jos lisäaika on tarpeen lisätietojen saamiseksi ilmoituksen tekijältä.

Vastaanottavan maan viranomaiselle annettu mahdollisuus jatkaa jätesiirotuluvan voimassaoloaika normaalisti yhdestä vuodesta enintään kolmeen vuoteen riippuu siitä, antavatko myös lähtö- ja kauttakuljetusmaiden viranomaiset siihen oman suostumuksensa. Jos menettely saadaan toimimaan EU:n alueella, voisi siitä olla käytännön hyötyä yrityksille. Jätteen lähettäjän ja vastaanottajan välisiä sopimuksia jätteen hyödyntämisestä voitaisiin tehdä pidemmäksi aikaa ja (usein vaikeaksi koettu) luvanhakuvaihe toistuisi harvemmin. Toisaalta vuosittain tapahtuvaan lupien hakeamiseen saatu rutiini voi kadota yrityksistä, jolloin ilmoituksen tekoon joka kolmas vuosi olisi varattava yrityksissä enemmän aikaa.

3.2

Hyödyt ja haitat Suomen ympäristökeskuksen kannalta

Suomen ympäristökeskuksen kannalta tarkasteltavia tapauksia ovat:

- Suomessa sijaitsevien laitosten ennakkohyväksyntä
- jätteiden tuontia ennakkohyväksytyyn laitokseen koskevien ilmoitusten käsittely
- vienti-ilmoitusten käsittely, kun jätettä viedään toisessa OECD-maassa sijaitsevaan ennako-hyväksytyyn hyödyntämislaitokseen.

Laitosten ennakkohyväksyntähakemusten käsittely olisi SYKelle uusi tehtävä, johon ei ole nykyisin varattu työaikaa. Alustava arvio yhden hakemuksen käsittelyyn kuluvaista tehollisesta työajasta on noin yksi henkilötyöviikko. Ennakkohyväksyntähakemuksen käsittely vaatisi todennäköisesti myös tarkastuskäynnin laitoksessa. Ennakkohyväksyntähakemuksen käsittelyajalle ei ole annettu lainsäädännössä määräaikoja, joten hakemusten käsittelyssä noudatettaisiin hallintolaisissa (434/2003) asetettuja yleisiä hyvän hallinnon ja käsittelyn viivytyksettömyyden periaatteita.

Jos jätteiden siirtoon myönnettyjen lupien voimassaoloaika pidentyisi nykyisestä yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen, vähenisi SYKessä käsiteltävien jätesiirotuluvien määrä. Toisaalta valvonnan tarve luvan voimassaoloaikana lisääntyisi. SYKEN tulisi vuosittain tarkistaa laitoksen jätteiden siirtoja koskeva kirjanpito, koska nykyinen lupien uusimisen yhteydessä vuosittain tehtävä selvitys toiminnasta jäisi pois. Laitoksille voitaisiin myös tarvittaessa tehdä erillisiä tarkastuksia lupakauden aikana.

Jos käsiteltävien jätesiirotuluvien määrä vähenee merkittävästi, jätesiirotulojen valvonnan painopistettä olisi mahdollista kokonaisuudessaan muuttaa enemmän yritysten toiminnan käytännön valvontaan ilmoitusten käsittelyn sijasta. Jätesiirotuluvien ilmoituksia on käsitelty vuosina 2000 - 2007 Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän Basel-rekisterin mukaan n. 100 - 140 kpl/vuosi. Ilmoitusten määrän oleellinen vähe-

neminen edellyttäisi kuitenkin, että ennakkohyväksytyjen laitosten määrä OECD:n alueella kasvaisi merkittävästi, ja kaikkien EU-maiden viranomaiset hyväksyisivät lupakausien pidentämisen kolmeen vuoteen.

Lupakausien pidentyminen voi osin johtaa myös viranomaistyön lisääntymiseen yksittäisten ilmoitusten käsittelyssä. Jätesiiirtoilmoitusten tekemiseen liittyvän rutiinin katoaminen yrityksissä lisäisi viranomaisneuvonnan tarvetta. Siten osa ilmoitusten käsittelystä vapautuvasta ajasta olisi käytettävä nykyistä enemmän jätteiden vienti-ilmoituksia tekevien yritysten neuvontaan. Jätteiden tuonnissa neuvontavollisuus ilmoituksen tekovaiheessa on ensisijaisesti lähtömaan toimivaltaisella viranomaisella.

Ilmoituksen käsittelyajan lyhentäminen 30 päivästä 7 päivään lisäisi kiirettä lupakäsittelyssä. Vaikka laitos olisikin ennakkohyväksytty, on SYKEN silti tarkastettava tuonti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä, että toiminta ja jätteen laatu vastaavat ennakkohyväksynnässä asetettuja ehtoja ja yrityksillä on jätteensiirtoasetuksen mukaan tarvittavat sopimukset ja vakuudet. Ilmoituksesta on myös tehtävä päätös 7 päivässä.

Kiirettä lupakäsittelyssä lisäävät myös ilmoitukset jätteiden viennistä toisessa maassa sijaitsevaan ennakkohyväksytyyn laitokseen. Myös vienti-ilmoitusten käsittelyyn varattu aika on 7 päivää. Vienti-ilmoitusten käsittelyssä on kuitenkin enemmän joustonvaraa, koska lähtömaan viranomainen voi jätteensiirtoasetuksen 14 artiklan 5 kohdan mukaan pidentää ilmoituksen käsittelyaikaa enintään 30 päivään. Määräajan pidentäminen voidaan kuitenkin tehdä vain lisätietojen saamiseksi, eikä esimerkiksi viranomaisen lupakäsittelyruuhkan vuoksi. SYKE ei voi vaikuttaa vientiä ennakkohyväksytyihin laitoksiin koskevien ilmoitusten määrään, koska toisessa maassa sijaitsevan laitoksen ennakkohyväksynnästä päättää kyseisen maan viranomainen. SYKE käsittelee nykyisin vuosittain alle kymmenen vienti-ilmoitusta ennakkohyväksytyihin laitoksiin, mutta määrä kasvaa tulevaisuudessa.

Jätesiiirtojen valvonnassa työskentelee SYKEssä nykyisin kolme ylitarkastajaa sekä yksi osa-aikainen assistentti, joka vastaa rutiiniluonteisista toimistotöistä. Jos siirrot ennakkohyväksytyihin laitoksiin lisääntyvät merkittävästi, olisi SYKEssä varattava nykyistä enemmän henkilöresursseja ilmoitusten käsittelyyn etenkin loma-aikoina. Lisäksi myös toimistotöitä varten on oltava sijainen, koska jätesiiirtoilmoitusten viranomaiskäsittelyyn liittyy runsaasti aikataulutettua toimistotyötä kuten hakemusten, ilmoitusten vastaanottovahvistusten ja päätösten postitusta. Toisin kuin monissa muissa viranomaistehtävissä, jätesiiirtojen viranomaistoiminnassa ei ole hiljaista kesälomakuukautta, koska Suomen ja Keski-Euroopan pääasialliset lomakaudet ovat eri aikaan.

Nykyisessä järjestelmässä, jossa viranomaiselle on varattu 30 päivää ilmoituksen käsittelyyn, on kiireellisissä tilanteissa mahdollista siirtää ilmoituksen käsittelyä 30 päivän määräajan sisällä. Tällaisia kiireellisiä puuttumista vaativia tilanteita ovat esimerkiksi laittoman siirron tutkinta ja jätteen palautuksen lähtömaahan järjestäminen. Kun ilmoitusten käsittelyyn varattu aika on vain 7 päivän mittainen, ei ilmoituksen käsittelyä voida lain mukaan siirtää myöhemmäksi, vaikka viranomaisella olisi välitöntä ratkaisua edellyttäviä valvontatehtäviä. Siksi SYKEssä olisi oltava kaiken aikaa vähintään kaksi jätesiiirtojen valvontaan keskittynyttä henkilöä paikalla. Järjestelyä on vaikeaa toteuttaa nykyisillä kolmella viranhaltijalla ilman erillistä sijaisjärjestelyä, koska kyseiset työntekijät hoitavat myös jätesiiirtoihin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. Jätesiiirtoja käsittelevillä ylitarkastajilla on loma- ja matkapäiviä yhteensä n. 170 - 180 arkityöpäivää vuodessa (8 - 9 htkk). Lisäksi poissaoloja aiheuttavat koulutustilaisuuksien järjestäminen, ulkopuoliset luennot ja jätesiiirtojen kenttävalvontatehtävät sekä mahdolliset sairaustapaukset. Työaikaa on varattava myös työntekijöiden kouluttautumiseen ja SYKEN toiminnan yleiseen kehittämiseen.

4 Katsaus ennakkohyväksynnän mahdollisiin arviointiperusteisiin lainsäädännössä

EU:n jätteen siirtoasetuksessa ja OECD:n päätöksessä C(2001)107/lopullinen ei ole annettu arviointiperusteita sille, millä edellytyksillä laitos voidaan ennakkohyväksyä. Säädöksissä on lueteltu yleisluontoisesti mitä tietoja laitoksen hyväksyvän viranomaisen on toimitettava EU:n komissiolle sekä OECD:n sihteeristölle, joka pitää yllä tietokantaa ennakkohyväksytyistä laitoksista (<http://www2.oecd.org/waste/>).

Jätteen siirtoasetus antaa jätetuollon tekniselle adaptaatiokomitealle (TAC) oikeuden hyväksyä komitologiapäätöksellä ehtoja ja vaatimuksia ennakkohyväksytyille laitoksille (jätteen siirtoasetuksen 59 artiklan 1 c-alakohta). Toistaiseksi tällaisia ehtoja ei ole käsitelty TAC:ssa.

Koska EU:n jätteen siirtoasetuksessa ei ole annettu ennakkohyväksynnän myöntämiseksi mitään yksityiskohtaisia perusteita, olisi Suomessa laadittava kansalliset arviointiperusteet ennakkohyväksynnälle ennen kuin menettely voidaan ottaa meillä käyttöön.

Arviointiperusteita voidaan laatia jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien yleisten säännösten pohjalta. Myös muiden jäsenmaiden, jotka jo soveltavat ennakkohyväksyntää, käytännöistä ja kriteereistä voidaan saada viitteitä millaisia ehtoja ennakkohyväksynnälle tulisi Suomessa asettaa.

Laitoksen ennakkohyväksynnässä on tavoitteena arvioida, täyttääkö laitos jätteen siirtoasetuksen mukaiset edellytykset jätteen tuonnille. Arvio tehdään ennen kuin tiedetään varsinaisen jätesiiiron yksityiskohtia. Ennakkohyväksynnän myöntämisperusteet on siis laadittava siten, että voidaan tarkastella täyttääkö jätteen hyödyntämistoiminta jätteen siirtoasetuksessa asetetut yleiset edellytykset niin hyvin, että tapauskohtaiseen jätteen tuonnin hyväksyttävyyden arviointiin ei ole tarvetta.

Jos TAC hyväksyy tulevaisuudessa ehtoja ennakkohyväksynnän myöntämiseksi, olisi Suomessa sovellettavat menettelyt muutettava vastaamaan niitä.

4.1

Jätteen siirtoasetuksen säännöksistä johdettavissa olevia arviointiperusteita

4.1.1

Ennakkohyväksytystä laitoksesta annettavat tiedot

Jätteen siirtoasetuksen 14 artiklan 3 kohta edellyttää, että ennakkohyväksytystä laitoksesta toimitetaan seuraavat tiedot EU:n komissiolle ja OECD:n sihteeristölle:

- hyödyntämislaitoksen nimi, rekisterinumero ja osoite
- kuvaus käytetyistä tekniikoista, jätedirektiivin (2006/12/EY)^[5] liitteen II B mukaiset R-koodi(t) mukaan luettuina

- jätteensirtoasetuksen liitteiden IV ja IVA nimikkeiden mukaisesti luokitellut jätetyypit, joihin päätöstä sovelletaan
- kokonaismäärä, jota ennakkohyväksyntä koskee
- aika, jona ennakkohyväksyntä on voimassa
- ennakkohyväksynnän mahdolliset muutokset
- ilmoitettujen tietojen mahdolliset muutokset
- ennakkohyväksyntää koskevan päätöksen peruuttaminen.

Vastaavat tiedot edellytetään toimitettavaksi myös OECD:n päätöksen C(2001)107/lopullinen osassa D(2), Case 2.

Ennakkohyväksyntäpäätöksessä on siis aina tarkasteltava ainakin jätteen koostumusta ja määrää sekä käytettävää hyödyntämistekniikkaa. Ennakkohyväksyntä voidaan myöntää ainoastaan tietyn yksilöidyn jätelajin tuontiin tiettyyn hyödyntämisprosessiin.

4.1.2

Perusteet, joilla jätteen siirto voidaan kieltää

Jätteensirtoasetuksen 12 artiklassa on esitetty perusteet, joilla jäsenmaat voivat vastustaa jätteiden siirtoa hyödynnettäväksi. Näitä perusteita ovat mm:

- Siirto ei täytä jäsenvaltion vaatimuksia jätteiden tuotannon ja haitallisuuden vähentämiseksi, hyödyntämisen tai energiakäytön edistämiseksi.
- Siirto ei täytä jäsenvaltion vaatimuksia jätteen hyödyntämiseksi siten, että ei vaaranneta ihmisten terveyttä tai ympäristöä.
- Siirto ei täytä jäsenvaltion vaatimuksia jätteiden hylkäämisen estämiseksi.
- Jätteen siirto ei ole kansallisen jätesuunnitelman mukainen.
- Hyödyntämislaitoksella ei ole toimilupaa.
- Suunniteltu siirto ei olisi jäsenmaan ympäristönsuojeluun, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen tai terveydensuojeluun liittyvän kansallisen lainsäädännön mukainen.
- Ilmoituksen tekijä tai vastaanottava laitos on saanut tuomion tai päätöksen laittomaan jätteiden siirtoon tai muuhun ympäristönsuojeluun liittyvästä laittomasta toiminnasta.
- Ilmoituksen tekijä tai laitos on aiempien siirtojen yhteydessä toistuvasti laiminlyönyt jäte-erän siirtoon liittyvät menettelyt, kuten veloitteet antaa ennakoilmoitus tai saapumis- tai hyödyntämistodistus.
- Suunniteltu siirto tai hyödyntäminen on jäsenmaan tai yhteisön tekemien kansainvälisten sitoumusten vastainen.
- Hyödyntäminen ei ole taloudellisten tai ympäristönäkökohtien kannalta perusteltua, kun otetaan huomioon hyödynnettävän ja hyödynnettäväksi kelpaamattoman jätteen suhde, lopullisesti hyödynnettävien aineiden arvioitu arvo tai hyödyntämisen kustannukset sekä hyödynnettäväksi kelpaamattoman osan loppukäsittelystä aiheutuvat kustannukset.
- Hyödyntämislaitos ei sovelle parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa luvan edellyttämällä tavalla.
- Jätettä ei hyödynnetä ympäristönsuojelunormien tai EU:n hyödyntämis- tai kierrätysveloitteiden mukaisesti (tapaukset, joissa laitokselle on myönnetty väliaikainen poikkeus normeista).
- Jätettä ei hyödynnetä jätesuunnitelman mukaisesti siten, että yhteisön kierrätys- ja hyödyntämisveloitteet täyttyvät.

Jäsenmaiden viranomaisilla ei ole ehdotonta velvoitetta kieltää aina jätteen siirto edellä mainituilla perusteilla. Jäsenmaiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää harkintaa kansallisen ja yhteisöläinsäädännön pohjalta, sovelletaanko jotain yksittäistä vastustusperustetta.

Myös tuonnissa ennakkohyväksytyyn laitokseen viranomaiset voivat vastustaa siirtoja yllä esitetyillä perusteilla. Ennakkohyväksyntämenettelyssä hyväksynnän voisivat saada laitokset, jotka täyttävät jätteensiirtoasetuksen mukaiset velvoitteet niin hyvin, että tapauskohtainen jätteen tuonnin tarkastelu voidaan jättää vähäisemmälle. Laitoksen tulisi toimia sellaisella tavalla, että viranomaisilla ei ole todennäköisesti syytä vastustaa jätesiirtoa millään yllä mainitulla perusteella. Siten yllä olevia vastustusperusteita voitaisiin käyttää myös arviointiperusteina laitoksen ennakkohyväksynnälle.

Yllä lueteltujen jätteensiirtoasetuksen 12 artiklassa olevien siirron vastustusperusteiden mukaan ennakkohyväksyttävällä laitoksella on oltava voimassaoleva toimilupa. Suomessa jätteitä laitostai ammattimaisesti hyödyntävillä laitoksilla on pääsääntöisesti oltava toimintaansa ympäristölupa (ympäristönsuojelulaki 86/2000, 28 §). Ympäristöluvan perusteella arvioidaan, voiko laitos ottaa vastaan kyseistä jätettä ja millaisia rajoituksia jätteen vastaanotolle on asetettu.

Jätteensiirtoasetuksen 12 artiklan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat kieltää jätteen siirron, jos jätettä ei hyödynnetä kansallisten jätesuunnitelmien mukaisesti siten, että yhteisön kierrätys- ja hyödyntämisvelvoitteet täyttyvät. Siirto voidaan kieltää myös, jos se ei täytä jäsenvaltion vaatimuksia jätteiden hyödyntämisen tai energiakäytön edistämiseksi.

Laitoksen voitaisiin edellyttää täyttävän hyödyntämistoimissaan valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa^[6] tai EY:n tuottajavastuu- tai muussa lainsäädännössä kyseiselle toimialalle asetetut hyödyntämis- tai kierrätystavoitteet.

Jätteensiirtoasetuksen mukaiset menettelyt ovat toiminnanharjoittajalle varsin vaativia ja edellyttävät laitokselta erikoisosaamista. Ennakkohyväksyntä tulisi myöntää vain sellaiselle laitokselle, jolla on riittävä asiantuntemus ja kokemus jätteiden kansainvälisistä siirroista sekä niihin liittyvästä lainsäädännöstä ja menettelyistä. Jätteensiirtoasetuksen velvoitteiden toistuva noudattamatta jättäminen on asetuksen 12 artiklan mukaan yksi peruste jätteensiirron kieltämiselle.

Ennakkohyväksyttävän laitoksen olisi pitänyt täyttää aikaisemmin jätteensiirtoasetuksen ilmoitusmenettelyyn liittyvät velvoitteet ilman toistuvia laiminlyöntejä esim. vastaanotto- ja hyödyntämistodistusten antamisessa. Laitoksen pitäisi myös pystyä osoittamaan, että se tuntee riittävän hyvin jätteiden siirtoihin liittyvät velvoitteet.

4.1.3

Kirjanpitovelvoitteet ja ennakkohyväksynnän voimassaoloaika

Jätteensiirtoasetuksen säädöksissä on säädetty eräistä ennakkohyväksytyjä laitoksia koskevista tiedonanto- ja muista velvoitteista, joista voidaan johtaa lisäehtoja ennakkohyväksyntämenettelyyn.

Asetuksen 10 art. 5 kohdassa on lueteltu ehtoja, joita vastaanottavan maan viranomaisena voi asettaa jätettä vastaanottavan laitoksen kirjanpidolle. Ehdot eivät koske ainoastaan ennakkohyväksytyjä laitoksia, vaan vastaavat ehdot voidaan asettaa mille tahansa jätettä tuovalle laitokselle:

“...vastaanottavan laitoksen on pidettävä säännöllistä kirjanpitoa laitokseen otetuista tai sieltä lähtevistä jätteistä ja/tai jätetaseesta sekä ilmoituksessa esitetyistä jätteiden hyödyntämis- tai huolehtimistoimista ilmoituksen voimassaoloaikana. Laitoksesta oikeudellisesti vastuussa olevan henkilön on allekirjoitettava tämä kirjanpito, joka on lähetettävä vastaanottamaan toimivaltaiselle viranomaiselle kuukauden kuluessa ilmoitetun hyödyntämis- tai huolehtimistoimen päättymisestä.”

Laitoksen voisi velvoittaa pitämään kirjaa ulkomailta vastaanotetuista ja hyödynnetyistä jätteistä, eroteltuna vuosittain ja ilmoituksittain.

Jätteen siirtoasetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaan laitokselle myönnettävän ennakkohyväksynnän on aina oltava määräaikainen. Pisimmäksi mahdolliseksi voimassaoloajaksi ehdotetaan 10 vuotta.

Asetuksen mukaan ennakkohyväksyntä voidaan kumota milloin vain ilman erillistä perustelua. Suomessa on kuitenkin otettava jätteen siirtoasetuksen lisäksi huomioon hallintolain (434/2003) mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet. Hallintolain 6 §:n mukaan *“Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttävöihin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.[...]”* Hallintolain valossa ennakkohyväksynnän peruuttaminen edellyttäisi perusteltua syytä, vaikka jätteen siirtoasetus ei sitä vaadikaan. Jotta hallintolain vaatimus käytettävien keinojen oikeasta suhteesta tavoiteltuun päämäärään täytyisi, tulisi Suomen ympäristökeskuksen myös arvioida, onko ennakkohyväksynnän peruuttaminen ainoa tapa ratkaista ongelmatilanne vai voidaanko riittävän hyvään lopputulokseen päästä lievemmillä keinoilla, kuten luvan ehtojen muuttamisella.

Hyväksyttävä syy ennakkohyväksynnän peruuttamiselle voisi olla jätteen hyödyntämistä koskevan lainsäädännön muuttuminen siten, ettei laitos enää täytä ennakkohyväksynnän myöntämisedellytyksiä. Myös laitoksen toiminnassa tapahtuneet oleelliset muutokset tai yrityksen jatkuvat laiminlyönnit ennakkohyväksyntäpäätöksessä tai ympäristöluvassa annettujen lupaehtojen noudattamisessa voisivat johtaa ennakkohyväksynnän peruuttamiseen. Toiminnanharjoittajaa olisi hallintolain 34 §:n mukaisesti kuultava ennen kuin ennakkohyväksynnän peruuttamisesta tai vaihtoehtoisista toimista tehtäisiin ratkaisu.

Ennakkohyväksyntäpäätös voitaisiin peruuttaa tai siinä asetettuja ehtoja muuttaa, jos laitos ei enää täytä ennakkohyväksynnän edellytyksiä ympäristöluvassa ja sen ehtojen muuttamisen, laitoksen toiminnassa tapahtuneiden oleellisten muutosten tai muuttuneen lainsäädännön vuoksi. Ennakkohyväksyntä voitaisiin peruuttaa myös, jos yritys ei noudata sille ennakkohyväksyntäpäätöksessä tai ympäristöluvassa asetettuja ehtoja. Ennakkohyväksynnän peruuttamisesta tai sen ehtojen muuttamisesta päätettäessä olisi noudatettava hallintolain mukaisia oikeusperiaatteita.

4.2

OECD:n päätöksissä annettuja yleisiä kriteerejä

OECD:n päätös C(2001)107/lopullinen edellyttää, että jätteitä siirretään vain sellaisiin laitoksiin, jotka hyödyntävät jätteen ympäristönsuojelullisesti hyväksyttävällä tavalla kansallisten lakien, säädösten ja käytäntöjen mukaisesti.

OECD:n suositus C(2004)100 ympäristönsuojelullisesti hyväksyttävästä jätehuol-
lostasta^[7] antaa seuraavat peruselementit, joita yritysten tulisi soveltaa toiminnassaan:

- Yrityksellä tulisi olla voimassa oleva ympäristöasioiden hallintajärjestelmä (EMAS tai ISO 14001 tai vastaava).
- Laitoksen tulisi toteuttaa riittävät toimet työturvallisuuden ja ympäristöterveyden takaamiseksi.
- Laitoksella tulisi olla riittävä valvonta-, kirjaus- ja raportointiohjelma.
- Laitoksella tulisi olla tarkoituksenmukainen ja riittävä henkilöstönkoulutusohjelma.
- Laitoksella tulisi olla riittävä suunnitelma poikkeus- ja hätätilanteita varten.
- Laitoksella tulisi olla riittävä sulkemis- ja jälkihoitosuunnitelma.

Voimassa oleva ympäristöasioiden hallintajärjestelmä voisi olla käyttökelpoinen laitoksen ennakkohyväksynnän arviointiperuste, koska se antaa tietoa laitoksen toiminnan laadusta. Eri ympäristöasioiden hallintajärjestelmät poikkeavat kuitenkin hieman toisistaan.

ISO 14001 on kansainvälinen ympäristöasioiden hallintajärjestelmä (Suomessa julkaistu standardilla SFS-EN ISO 14001^[8]). ISO 14001-standardin vaatimukset sisältyvät kokonaisuudessaan EU:n EMAS-järjestelmään, josta on säädetty EY:n asetuksella 761/2001^[9]. Keskeisin ero EMAS-asetuksen ja ISO 14001 -standardin välillä koskee avoimuutta ja ympäristölainsäädännön noudattamista. EMAS edellyttää aina julkista ympäristöselontekoa, kun taas ISO 14001 mukaan vain organisaation ympäristöpolitiikka on julkinen. EMAS-asetuksessa on ehdottomana vaatimuksena organisaatiota koskevan ympäristölainsäädännön noudattaminen. ISO 14001-standardin mukaan sertifioitavan organisaation edellytetään ainoastaan tunnistavan sitä koskevat ympäristönäkökohtiin liittyvät lakisääteiset vaatimukset. Siten EMAS-järjestelmä antaa selvemmän kuvan laitoksen toiminnan laadusta.

Todentamisen suorittaminen on myös huomattavasti säännellympää EMAS-järjestelmässä kuin ISO 14001-standardissa. EMAS-järjestelmässä todentamisia saavat tehdä vain jäsenmaissa virallisesti akkreditoidut tahot, ja kaikki rekisteröinnin edellytykset on tarkistettava vähintään 3 vuoden välein. ISO 14001-standardin mukaisen sertifikaatin myöntäminen ei edellytä akkreditointia eikä tietojen tarkistamiselle ole säädetty sitovia määräaikoja. EMAS-järjestelmässä jatkuva parantaminen tulee aina kohdentaa ympäristövaikutuksiin, pelkkä ympäristöhallintajärjestelmän parantaminen ei täytä jatkuvan parantamisen vaatimusta. EMAS on lisäksi toimipaikkakohtainen, jolloin kaikkien rekisteröityjen toimipaikkojen tulee täyttää EMAS-asetuksen vaatimukset. Se soveltuisi siis ISO 14001 -standardia paremmin ennakkohyväksynnän arviointiin, koska ennakkohyväksyntäkin on aina laitoskohtainen.

Komissio on heinäkuussa 2008 julkaissut ehdotuksen EMAS-asetuksen muuttamiseksi (KOM(2008)402/lopullinen)^[10]. Ehdotuksessa esitetään jäsenmaille velvoitetta edistää EMAS-rekisteröintejä ja vähentää hallinnollista taakkaa. Se voitaisiin toteuttaa mm. katsomalla, että EMAS-rekisteröity laitos täyttää tiettyjä ympäristölainsäädännössä asetettuja vaatimuksia, jolloin niitä koskevia hallinnollisia menettelyjä voitaisiin yksinkertaistaa ja helpottaa.

Joissakin nykyisissä tuotteita ja jätteitä koskevissa EU-säädöksissä on jo asetettu etusijalle sellaisia laitoksia, joilla on EMAS-rekisteröinti. Tällaisia säädöksiä on mm. paristo- ja akkudirektiivissä (2006/66/EY)^[11], sähkö- ja elektroniikkaromudirektiivissä (2002/96/EY, jäljempänä SER-direktiivi)^[12] ja energiaa käyttävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevassa direktiivissä (2005/32/EY, jäljempänä EuP-direktiivi)^[13], sekä uudistetussa jätedirektiivissä (2008/98/EY)^[14].

- EU:n paristo- ja akkudirektiivin mukaan jäsenmaiden on kannustettava käsittelylaitoksia ottamaan käyttöön EMAS-järjestelmä. Valtioneuvoston asetuksen paristoista ja akuista (422/2008) 10 § edellyttää, että tuottajien on asetettava etusijalle sellaiset esikäsittely- ja kierrätyslaitokset, jotka käyttävät EMAS-asetuksen mukaista ympäristöasioiden hallintajärjestelmää.
- SER-direktiivin mukaan jäsenmaiden on rohkaistava käsittelylaitoksia ja -yrityksiä ottamaan käyttöön EMAS-järjestelmä. Suomessa valtioneuvoston asetuksessa sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (852/2004), jolla tämä SER-direktiivin velvoite on pantu täytäntöön, ei kuitenkaan rajata sertifiointia EMAS-järjestelmään, vaan sen mukaan tuottajien on asetettava etusijalle sellaiset esikäsittelylaitokset, jotka ovat ottaneet käyttöön Euroopan yhteisön alueella sertifioituja ympäristönhallintajärjestelmiä. VNa hyväksyy siten myös EU:n alueella myönnetyn ISO 14001- tai muun sertifiointin, riippumatta sertifiointijärjestelmän virallisuudesta tai laadusta.
- EuP-direktiivin mukaan laitteen suunnittelija voisi osoittaa EMAS-järjestelmällä, että sen valmistama laite täyttää kyseisille laitteille EU:ssa asetetut ekologisen suunnittelun vaatimukset jos EMAS-järjestelmän rekisteröinnin piiriin on sisällytetty suunnittelutoiminnot. Tuotteen vaatimustenmukaisuus voidaan osoittaa myös muulla ympäristöasioiden hallintajärjestelmällä kuin EMAS-järjestelmällä, jos järjestelmä täyttää direktiivissä asetetut erityisvaatimukset. Suomessa EuP-direktiivi on pantu täytäntöön lailla (1005/2008) ja valtioneuvoston asetuksella (1/2009) tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista.
- Uudistetun jätedirektiivin mukaan jäsenmaat voivat huomioida EMAS-rekisteröinnin päättäessään jätteitä tuottaviin, kuljettaviin, välittäviin tai käsitteleviin yrityksiin tehtävien tarkastusten tiheydestä. Direktiivi on pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä joulukuussa 2010.

Sekä ISO 14001-standardi että EMAS-järjestelmä edellyttävät, että organisaatiolla on olemassa menettelyt ympäristövaikutuksia aiheuttavien onnettomuus- ja hätätilanteiden tunnistamiseen ja toimintaan hätätilanteissa. Valmiusmenettelyjä on testattava ja niitä on päivitettävä säännöllisesti. Molemmat ympäristöjärjestelmät edellyttävät myös, että organisaatio tarkkailee ja mittaa säännöllisesti niitä toimintoja, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tarkkailujärjestelmään tulee sisällyttää riittävä dokumentointi.

Laitokselta voitaisiin vaatia voimassa olevaa EMAS-ympäristöasioiden hallintajärjestelmää, koska se on laitoskohtainen ja kertoo yrityksen toiminnasta ympäristönsuojelun kannalta enemmän kuin ISO 14001-sertifiointi. EMAS-järjestelmässä ympäristöviranomaisilla on oma roolinsa, toisin kuin ISO 14001-sertifiointissa.

EMAS-ympäristöasioiden hallintajärjestelmä pitää sisällään myös vaatimukset riittävistä henkilöstön koulutusohjelmista sekä suunnitelmista poikkeus- ja hätätilanteita varten, joita OECD:n suositus C(2004)100 pitää edellytyksinä ympäristönsuojelluksellisesti hyväksyttävälle jätehuollolle. Ympäristön tarkkailuohjelmat sisältyvät sekä ympäristöasioiden hallintajärjestelmään että laitoksen ympäristölupaan, joten nämä kaksi yhdessä antavat riittävän varmuuden, että ympäristövaikutusten monitorointi on hoidettu asianmukaisesti.

5 Katsaus ennakkohyväksynnän arviointiperusteisiin eräissä muissa EU-maissa

OECD:n tietokannan mukaan kuusi EU:n jäsenmaata (Belgia, Saksa, Ruotsi, Ranska, Puola ja Iso-Britannia) on tähän mennessä myöntänyt hyödyntämislaitoksille ennakkohyväksyntää. Useissa EU:n jäsenmaissa on useampi kuin yksi jätesiirtojen toimivaltainen viranomainen. Vasta noin 10 % EU:n toimivaltaisista viranomaisista on tähän mennessä ottanut ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöön.

Selvityksessä pyydettiin lisätietoja sovelletuista ennakkohyväksynnän kriteereistä Belgian, Saksan, Ruotsin, Ranskan ja Iso-Britannian jätteesiirtoasetuksen 54 artiklan mukaisilta yhteyshenkilöiltä. Vastauksia saatiin Belgian Flanderin alueen¹, Ruotsin², Saksan liittovaltion³ sekä eräiden Saksan osavaltioiden⁴ toimivaltaisilta viranomaisilta.

Puola rajattiin selvityksen ulkopuolelle, koska komission ja OECD:n antamien tietojen mukaan Puolan viranomaisten myöntämät ennakkohyväksynät koskevat ainoastaan jätteesiirtoasetuksen liitteessä III lueteltujen jättejakeiden tuontia. Kyseisten jätteiden tuonti Suomeen hyödynnettäväksi ei edellytä jätteesiirtoasetuksen mukaista lupamenettelyä. Puolassa näiden jätteiden tuontia valvotaan Puolan EU-liittymissopimuksessa määriteltyjen yhteisöläinsäädännön täytäntöönpanopoikkeusten perusteella. Kyseisiin poikkeuksiin liittyvät jätesiirtojen siirtymäsäännökset on määritelty jätteesiirtoasetuksen artiklassa 63.

5.1

Belgia

Belgiassa kukin osavaltio vastaa oman alueensa jätesiirroista. Belgiassa on yhteensä viisi jätteiden kansainvälisten siirtojen toimivaltaista viranomaista.

Belgiassa Flanderin alueen viranomaisella (OVAM) on sisäinen ohje, jolla laitoksen toimintaa arvioidaan ennakkohyväksynnän myöntämisestä päätettäessä. Sen mukaan laitoksen luvasta tarkistetaan, voiko laitos vastaanottaa kyseistä jätettä, millainen on jätteiden käsittelyprosessi, mitä uusia jätteitä jätteenkäsittelyn aikana voi syntyä ja kuinka suuria määriä, sekä miten prosessissa syntyvien jätteiden käsittely on järjestetty. Laitoksen valvontatiedoista tarkistetaan, onko laitokselle aiemmin myönnettyissä jätteiden tuontia koskevissa luvissa esiintynyt ongelmia. Myös laitoksen toimintatapoja arvioidaan. Tarkasteltavia kohteita ovat mm. jätteen vastaanotto-prosessi ja varastointi. Viranomainen selvittää mitä analyyskejä laitos tekee jätteelle, pidetäänkö vastaanotetuista jätteistä rekisteriä, sekä kuinka toimitaan, jos laitos kieltäytyy vastaanottamasta tietyn jäte-erän esim. sen väärän koostumuksen vuoksi. Varastoinnin

¹ OVAM; sähköpostivastaukset 19.6.2008 ja 4.9.2008

² Naturvårdsverket; sähköpostivastaus 29.7.2008, suullinen tiedonanto 10.9.2008

³ Umweltbundesamt; sähköpostivastaus 17.3.2008

⁴ Bezirksregierung Arnsberg, Regierungspräsidium Dresden ja Bezirksregierung Düsseldorf; suulliset tiedonannot 3.9.2008

osalta selvitetään väliaikaiseen varastointiin päätyvän jätteen määrä ja suurin varastointikapasiteetti, sekä liittyykö jätteen varastointiin mahdollisuus ympäristöongelmien syntymiseen.

OVAM tekee ennakkohyväksyntähakemuksen käsittelyn yhteydessä tarkastuskäynnin laitokseen, mikäli edellisestä tarkastuksesta on yli viisi vuotta aikaa.

Belgian Vallonian alueen viranomainen on myös myöntänyt ennakkohyväksyntiä. Heidän käyttämistään kriteereistä ei kuitenkaan ole saatu tarkempaa tietoa. Vallonian viranomainen on ainakin yhdessä ennakkohyväksyntäpäätöksessään asettanut ehdon, jonka mukaan yksittäisten jätesiirottoilmoitusten voimassaoloaika on edelleen enintään 1 vuosi. He eivät siis ole hyväksymässä lupien voimassaoloajan jatkamista kolmeen vuoteen. Laitoksen ennakkohyväksyntä on myönnetty viideksi vuodeksi.

Tietoja kaikista Belgian viranomaisten ennakkohyväksymistä hyödyntämislaitoksista ei ole kirjattu OECD:n tietokantaan, joten ennakkohyväksytyjen laitosten tarkka lukumäärä koko Belgian alueella ei ole tiedossa. OVAM:lta saadun tiedon mukaan Flanderissa on 10 ennakkohyväksyttyä laitosta. Ennakkohyväksynnän voimassaoloaika vaihtelee laitoksittain 2 - 19 vuoden välillä. Yli puolet ennakkohyväksytyistä laitoksista on metallien hyödyntämislaitoksia. Muut laitokset harjoittavat mm. katalyyttien ja aktiivihillen regenerointia sekä orgaanisten aineiden kuten kylmäaineiden talteenottoa ja kierrätystä.

OVAM on antanut ennakkohyväksynnän myös yhdelle laitokselle, joka harjoittaa ns. väliaikaista hyödyntämistoimea R12⁵. Kyseinen hyödyntämistoimi koskee lyijy- ja kadmiumpitoisia sinkkijäänöksiä (jätteensiiroasetuksen liitteen IV jäteluokka A1080). Sama laitos myös hyödyntää itse samaa jätettä (hyödyntämistoimi R4, metallien tai metalliyhdisteiden kierrätys tai talteenotto). Tarkempaa tietoa kyseisen laitoksen toiminnasta ei ollut käytettävissä.

5.2

Saksa

Saksassa jätesiirottojen viranomaistehtävistä vastaavat pääasiassa osavaltiot. Liittovaltion viranomainen (Umweltbundesamt) on toimivaltainen viranomainen jätteiden kauttakuljetuksen osalta. Kaikkiaan Saksassa on 32 jätteiden kansainvälisten siirtojen toimivaltaista viranomaista.

Saksan liittovaltion ympäristölainsäädännön täytäntöönpano-ohjeissa on annettu vain joitakin kriteerejä ennakkohyväksynnälle. Niiden mukaan ennakkohyväksyntää ei voida myöntää ns. väliaikaisia hyödyntämistoimia (R12⁵ ja R13⁶) suorittaville laitoksille. Ennakkohyväksynnän antaminen ei riipu siitä, onko laitos nimetty hyödyntämislaitokseksi ("recovery facility") vaan siitä, että jäte siirretään hyödynnettäväksi ("destined for recovery").

Ennakkohyväksynnät myöntää osavaltiotason toimivaltainen viranomainen. Jos toimivaltainen viranomainen ei ole myös laitosta luvittava ja valvova viranomainen, on ennakkohyväksyntä tehtävä yhteistyössä lupa- ja valvontaviranomaisen kanssa.

Saksassa oli tammikuussa 2009 OECD:n tietokannan mukaan 28 ennakkohyväksyttyä laitosta. Myönnettyjen ennakkohyväksyntien voimassaoloajat ovat hyvin eri pituisia, ne vaihtelevat 1 - 15 vuoteen. Ennakkohyväksyntämenettelyä ovat käyttäneet 11 osavaltion viranomaiset, joista kukin on ennakkohyväksynyt 1 - 6 laitosta.

Eniten ennakkohyväksyntiä ovat myöntäneet Bezirksregierung Arnsberg (viisi laitosta) ja Regierungspräsidium Dresden (kuusi laitosta) sekä Bezirksregierung Düsseldorf, joka on myöntänyt ennakkohyväksynnän neljälle laitokselle. Muissa osavaltioissa on ennakkohyväksytty 1 - 3 laitosta.

⁵ R12: jätteiden vaihtaminen jonkin toiminnoista R1-R11 soveltamiseksi jätteeseen

⁶ R13: jätteiden varastointi ennen toimittamista johonkin toiminnoista R1-R12, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljettamista

Yhdelläkään edellä mainituista kolmesta osavaltion viranomaisesta ei ole virallisia kriteerejä ennakkohyväksynnän myöntämiseksi. Bezirksregierung Arnsberg tekee päätökset ennakkohyväksyntähakemuksista tapauskohtaisesti laitoksen eri valvojen yhteistyönä. Laitoksella on oltava ympäristölupaa vastaava Betriebsgenehmigung. Lisäksi edellytetään, että laitoksella on ympäristöasioiden hallintajärjestelmä (EMAS, ISO 14001 tai Saksan sisäinen jätehuoltolaitosten sertifikaatti Entsorgungsfachbetrieb). Laitoksen toiminnassa ei saa olla esiintynyt ongelmia jätehuollossa eikä jäte-, vesi-, ilma- ym. päästöissä. Tärkein vaatimus on, että yritys on noudattanut kaikkia sille asetettuja lupaehtoja.

Bezirksregierung Düsseldorf edellyttää, että laitoksella on oltava ympäristölupa, joka kattaa kyseessä olevien jätteiden hyödyntämisen. Voimassa oleva ympäristöasioiden hallintajärjestelmä (EMAS tai ISO 14001) katsotaan eduksi, mutta se ei ole välttämätön edellytys ennakkohyväksynnän myöntämiseksi. Bezirksregierung Düsseldorf antaa ennakkohyväksyntähakemuksen tiedoksi muille ympäristövalvontaviranomaisille. Hakemuksen käsittelystä peritään erillinen hyväksymismaksu, joka on enintään 5000 €.

Regierungspräsidium Dresden soveltaa samantapaisia ennakkohyväksynnän myöntämisperiaatteita kuin Arnsbergin ja Düsseldorfin viranomaiset.

Saksa on valmis myöntämään siirroille ennakkohyväksytyihin laitoksiin pidempiä, enintään 3 vuotta voimassa olevia lupia. Luvan pidentämismahdollisuus koskee sekä jätteiden tuontia Saksassa olevaan hyödyntämislaitokseen että kauttakuljetusta ja vientiä toisessa maassa olevaan laitokseen. Pidempiä lupia on jo myönnetty ainakin kauttakuljetukseen.

Saksassa ennakkohyväksyntiä on myönnetty hyvin erityyppisille laitoksille, mm. jätteiden hyödyntämiseen energiana, jäteöljyjen regenerointiin, metallien talteenottoon ja kierrätykseen, jätteenpolton tuhkien käyttöön kaivoslaastin valmistamiseen sekä katalyyttien, liuotinten ja kylmäaineiden talteenottoon ja kierrätykseen.

5.3

Ruotsi

Ruotsi on ottanut käyttöön ennakkohyväksynnän vuoden 2007 syksyllä. Toimivaltainen viranomainen on Naturvårdsverket. Ennakkohyväksyntää voivat hakea kaikki hyödyntämislaitokset, joilla on ympäristölainsäädännön (Miljöbalken, 1998:808) edellyttämä toimilupa.

Ruotsissa laitoksen varsinaisella lupaviranomaisella (kunta tai lääninhallitus) on merkittävä rooli ennakkohyväksynnän myöntämisessä Naturvårdsverketin rinnalla. Naturvårdsverket pyytää laitoksen lupaviranomaiselta lausunnon, onko ennakkohyväksynnän myöntämiseksi esteitä. Esteenä ennakkohyväksynnän myöntämiseksi voi olla esimerkiksi, että laitos ole täyttänyt sille asetettuja lupaehtoja tai toiminnassa on ilmennyt suuria ympäristönsuojelullisia puutteita. Ratkaisu ennakkohyväksynnän myöntämisestä tehdään tapauskohtaisesti kaikkien käytettävissä olevien tietojen pohjalta.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava Naturvårdsverketille seuraavat tiedot ennakkohyväksyntähakemuksessa:

- laitoksen nimi ja rekisterinumero
- organisaationumero
- yhteystiedot ja yhteyshenkilö
- lupaviranomaisen ja valvontaviranomaisen yhteystiedot
- kopio voimassa olevasta luvasta
- jäteluokat (EU:n jäteluettelon 2000/532/EY^[15] mukainen EWC-koodi, jätteen-siirtoasetuksen liitteen IV ja IVa mukainen koodi)

- hyödyntämismenetelmä (jätedirektiivin 2006/12/EY liitteen II B mukainen R-koodi)
- hyödynnettävien jätteiden määrä (kokonaismäärä ja jätejakeittain jaoteltuna)
- kuinka pitkälle ajanjaksolle ennakkohyväksyntää haetaan.

OECD:n tietokannan ja EU:n komissiolta saadun tiedon mukaan Ruotsissa oli tammikuussa 2009 seitsemän ennakkohyväksyttyä laitosta. Ennakkohyväksynnät ovat voimassa 10 vuoden ajan ja ne koskevat metallien kierrätystä paristoista ja hammashoidon amalgaamijätteistä, CFC-aineita sisältävien kylmälaitteiden kierrätystä, halogenoimattomien liuottimien kierrätystä, eräiden polttokelpoisten jätejakeiden hyödyntämistä energiana sekä vaarallisia aineita sisältävän puujätteen kierrätystä. Samalle puujätteen kierrätystä harjoittavalle yritykselle on myönnetty ennakkohyväksyntä myös puujätteen väliaikaiselle varastoinnille (väliaikainen hyödyntämistoimi R13).

5.4

Yhteenveto selvityksessä mukana olleiden EU-maiden käyttökelpoisista kriteereistä

Muissa EU-maissa on käytössä joitakin sellaisia laitosten ennakkohyväksynnän arviointiperusteita, joita ei ole mainittu luvuissa 4.1 ja 4.2. Alla on käsitelty niitä kriteerejä, jotka voisivat soveltua ennakkohyväksynnän arviointiperusteiksi myös Suomessa.

OVAM:n (Belgia) tekemä arvio laitoksen käytännön toimintatavoista ja jätteiden vastaanotto-prosessista voisi olla toimiva arviointiperuste myös Suomessa. Ennakkohyväksynnästä päätettäessä selvitettäisiin mitä analyysejä laitos tekee jätteelle ja kuinka vastaanotetuista jätteistä pidetään kirjaa. Jätteen vastaanotto-prosessin avulla voitaisiin arvioida, kuinka hyvin laitos pystyy valvomaan sisään tulevan jätteen laatua sekä onko kirjanpitojärjestelmä sellainen, että se tuottaa jätteensiirtoasetuksen edellyttämät valvontatiedot.

Samalla tarkistettaisiin laitoksen toimintaohjeet tilanteissa, joissa jäte-erä joudutaan palauttamaan takaisin lähtömaahan jätteen lähettäjälle esimerkiksi sen väärän koostumuksen vuoksi. Laitoksella tulisi olla selkeä toimintasuunnitelma, jonka mukaan toimitaan tilanteissa, joissa jäte ei täytä laitoksen luvassa asetettuja ehtoja. Jätteensiirtoasetuksen mukaan jätteiden palauttamisessa jätteen lähettäjälle toiseen maahan on noudatettava tiettyjä menettelytapoja ja siihen on saatava toimivaltaisten viranomaisten lupa.

Varastoinnin osalta voitaisiin selvittää väliaikaiseen varastointiin päätyvän jätteen määrä suhteessa laitoksen kokonaiskapasiteettiin. Jätteensiirtoasetuksen 9 artikla edellyttää, että toisesta maasta tuotava jäte hyödynnetään aina vuoden sisällä siitä, kun jäte-erä on vastaanotettu laitokseen. Toimivaltaiset viranomaiset voivat myös määrätä, että jäte on käsiteltävä lyhyemmässä ajassa. Väliaikaiseen varastointiin päätyvän jätteen määrä kertoo laitoksen edellytyksistä hyödyntää jäte säädettyssä määräajassa.

Suomessa tulisi noudattaa Saksan liittovaltion käytäntöä, että ennakkohyväksyntää ei myönnetä väliaikaisille hyödyntämistoimille R12 (jätteiden vaihtaminen jonkin toiminnoista R1-R11 soveltamiseksi jätteeseen) ja R13 (jätteiden varastointi ennen toimittamista johonkin toiminnoista R1 - R12, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla ennen poiskuljetusta). Jätteiden siirto väliaikaisiin hyödyntämistoimiin R12 ja R13 on jätteensiirtoasetuksessa erikseen säännelty (art. 15). Säännösten mukaan viennissä näihin toimintoihin on ilmoituksessa annettava tiedot laitoksesta, jossa lopullinen hyödyntäminen tapahtuu. Viranomaiset voivat hyväksyä jätteen siirron väliaikaiseen hyödyntämistoimeen vain, jos lopullinen

hyödyntämistoimikin (R1 - R11) on hyväksyttävissä. Myös siirtoa varten asetettavan taloudellisen vakuuden on pääsääntöisesti katettava siirrot varsinaiseen hyödyntämislaitokseen saakka. Siten siirrot väliaikaisiin hyödyntämistöimiin edellyttävät viranomaisten erityistä tapauskohtaista seurantaa, eivätkä ennakkohyväksynnän edellytykset siltä osin täyty.

Väli aikaisten hyödyntämistöimien lisäksi myös jätteiden tuonnissa hyödyntämismenetelmien testaamiseen ja koetoimintaan käytetään tyypillisesti tapauskohtaista lupaharkintaa. Kyseessä ei ole vakiintunut laitosmainen toiminta, vaan olosuhteet yleensä vaihtelevat asiakas- ja tapauskohtaisesti. Siten tuonti hyödyntämismenetelmien testaamiseen ja koetoimintaan ei ole sellaista säännöllistä jättesiirtotoimintaa, johon ennakkohyväksyntä voitaisiin myöntää.

Saksa ja Ruotsi korostivat laitoksen toimintaa valvovien alueellisten viranomaisten ja jätteiden kansainvälisten siirtojen toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä laitoksen ennakkohyväksynnästä päätettäessä. Ennakkohyväksynnän keskeisenä edellytyksenä pidettiin sitä, onko laitos noudattanut ympäristöluvassa asetettuja ehtoja etenkin päästöjen osalta.

Suomessakin ennakkohyväksyntää myönnettäessä tulisi edellyttää, että laitos on noudattanut sille ympäristöluvassa asetettuja ehtoja. Alueelliselta ympäristökeskuksesta voitaisiin tarvittaessa pyytää lausuntoa ympäristölupaehdojen noudattamisesta. Ympäristölupia myöntävät laitoksen koosta ja toimialasta riippuen ympäristölupavirastot, alueelliset ympäristökeskukset ja kunnat. Alueelliset ympäristökeskukset toimivat itse myöntämiensä lupien lisäksi myös ympäristölupaviraston myöntämien ympäristölupien valvontaviranomaisina. Kunnat valvovat itse myöntämisenä ympäristölupien noudattamista. Lupaa edellyttäviä hyödynnettävien jätteiden siirtoja kuntien valvomiin laitoksiin ei kuitenkaan tule kovin usein, koska kunnat voivat ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 7 §:n 13 kohdan mukaan myöntää ympäristöluvan vain tavanomaista jätettä hyödyntävälle pienelle (alle 5000 tn/v) laitokselle. Suurin osa hyödynnettäväksi tuotavista tavanomaisista jätteistä kuuluu jätteesiirtoasetuksen liitteeseen III, joiden siirtoon Suomeen ei tarvita Suomen ympäristökeskuksen lupaa.

Ennakkohyväksynnän myöntämisen keskeisenä edellytyksenä tulisi olla, että laitos on noudattanut sen toiminnalle ympäristöluvassa asetettuja ehtoja.

Jätteen vastaanotto-prosessin ja laitoksen kirjanpidon tulisi olla sellaisia, että laitos pystyy valvomaan sisään tulevan jätteen laatua ja tuottamaan jätteesiirtoasetuksen mukaiset valvontatiedot. Laitoksella tulisi olla selkeät toimintaohjeet tilanteisiin, joissa jäte joudutaan palauttamaan takaisin lähtömaahan jätteen lähettäjälle. Väliaikaiseen varastointiin päätyvän jätteen määrän suhteessa laitoksen kokonaiskapasiteettiin tulisi olla sellainen, että laitos kykenee hyödyntämään jätteen jätteesiirtoasetuksessa säädetyssä määräjassa.

Ennakkohyväksyntää ei myönnettäisi väliaikaisille hyödyntämistöimille R12 ja R13, eikä hyödyntämismenetelmän testaamiseen tai koetoimintaan.

Ennakkohyväksyntähakemuksen käsittelyn yhteydessä Suomen ympäristökeskuksen tulisi tehdä tarkastuskäynti laitokseen. Tarkastus tehtäisiin mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä laitosta valvovan alueellisen ympäristökeskuksen kanssa.

6 Laitoksen ennakkohyväksyntää koskeva hakemus

Hakemus jätteensirtoasetuksen 14 artiklan mukaisen ennakkohyväksynnän saamiseksi hyödyntämislaitokselle tehtäisiin kirjallisesti Suomen ympäristökeskukselle. Menettelyn yhtenäisyyden varmistamiseksi olisi hyvä luoda ennakkohyväksynnän hakemista varten erilliset SYKEN hakemuskaavakkeet.

Laitoksen ennakkohyväksyntähakemukseen tulisi sisällyttää vähintään seuraavat tiedot:

- laitoksen nimi ja rekisterinumero (Y-tunnus)
- yhteystiedot (osoite, puhelinnumero, faksinumero)
- yhteyshenkilön yhteystiedot (puhelinnumero, sähköpostiosoite)
- kopio voimassa olevasta ympäristöluvasta
- kopio EU:n asetuksen 761/2001 mukaisesti myönnetystä EMAS-sertifikaatista
- kuvaus jätteistä, joiden tuontia ennakkohyväksyntä koskee (olomuoto, epäpuhtaudet, materiaalin vaihteluväli yms.)
- ympäristöministeriön asetuksen 1129/2001 mukainen jäteluokitus (ns. EWC-koodi)
- EU:n jätteensirtoasetuksen 1013/2006 liitteiden IV ja IVa mukainen jäteluokitus
- kuvaus käytettävästä hyödyntämistekniikasta/tekniikoista
- jäteasetuksen (1390/1993, muutettu 472/1996) liitteen 5 mukainen hyödyntämistoimintokoodi (ns. R-koodi)
- vuosittain laitoksessa hyödynnettävien jätteiden kokonaismäärä, eri jätejakeiden määrät ja kuinka suuri osuus niistä on tarkoitus tuoda ulkomailta
- kuinka pitkälle ajanjaksolle ennakkohyväksyntää haetaan
- millainen jätteen vastaanotto prosessi laitoksessa on:
 - tehdäänkö jätteelle analyyseja, ja millaisia
 - kuinka vastaanotetuista jätteistä pidetään kirjaa
 - kuinka toimitaan, jos laitos ei ota jäte-erää vastaan esim. väärän koostumuksen vuoksi
- varastointi:
 - arvio väliaikaiseen varastointiin päätyvän jätteen määrästä
 - suurin sallittu varastokapasiteetti
- selvitys aiemmissa jätesirroissa, joissa yritys on ollut osallisena, esiintyneistä ongelmista ja kuinka ne on ratkaistu.

SYKEN olisi tehtävä ennakkohyväksyntähakemuksesta valituskelpoinen päätös. Päätös ja siinä asetetut ehdot on perusteltava hallintolain (434/2003) edellyttämällä tavalla. Valitustie on jätelain mukainen, eli laitoksen sijaintikunnan mukainen hallinto-oikeus.

Kun ennakkohyväksyntä on myönnetty, on SYKEN ilmoitettava tiedot laitoksesta OECD:n sihteeristölle ja EU:n komissiolle jätteensirtoasetuksen 14 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla.

7 Jäte-erien siirrot ennakkohyväksynnän saaneeseen laitokseen

Kun jätettä viedään tai tuodaan hyödynnettäväksi ennakkohyväksytyyn laitokseen, lupamenettely on pääpiirteissään samanlainen kuin jätteiden siirroissa muihinkin laitoksiin OECD:n sisällä. Jokaisesta suunnitellusta yksittäisen jäte-erän siirrosta, tai useiden samaa reittiä tapahtuvien ja samaa jätettä koskevien siirtojen sarjasta, on tehtävä ilmoitus toimivaltaisille viranomaisille. Ilmoitusten käsittelyn yksityiskohdissa on kuitenkin joitakin pieniä eroja. Merkittävimmät erot ovat viranomaiskäsittelyn määräajoissa ja mahdollisuudessa pidentää jätésiirtoluvan voimassaoloaikaa. Lupamenettelyn erojen yksityiskohdat on kuvattu kappaleen 3.1 taulukossa 1.

Kun jätettä viedään Suomesta toisessa maassa sijaitsevaan ennakkohyväksytyyn laitokseen, ei lupakausien voimassaoloajan pidentäminen edellytä muutoksia Suomen nykyiseen lainsäädäntöön. Sen sijaan pieniä muutoksia voidaan tarvita ympäristöministeriön asetukseen Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1207/2006). SYKEN maksuja on käsitelty tämän selvityksen luvussa 8.

Jätteiden tuonnissa Suomeen lupakausien voimassaoloajan pidentäminen nykyisestä edellyttää päätöstä laitosten ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotosta Suomessa. Sen vaatimia lainsäädäntömuutoksia on käsitelty tämän selvityksen luvussa 2 ja viranomaismaksujen muutostarpeita luvussa 8.

Jätteesiirtoasetuksen mukaan vienti toisessa maassa sijaitsevaan ennakkohyväksytyyn laitokseen ja tuonti Suomessa sijaitsevaan ennakkohyväksytyyn laitokseen voidaan hyväksyä samoilla edellytyksillä kuin viennit tai tuonnit muihinkin hyödyntämislaitoksiin. Tavanomaisesta menettelystä poiketen jätteesiirtoasetus antaa kuitenkin mahdollisuuden, että vastaanottavan maan viranomainen pidentää jätésiirtoluvan voimassaoloaikaa yhden vuoden enimmäisajasta enintään kolmeen vuoteen, jos siirtoon osallistuvien lähtö- ja kauttakuljetusmaiden viranomaiset hyväksyvät voimassaoloajan pidentämisen.

Jätteesiirtoasetuksen 5 artikla edellyttää, että siirtoa varten on tehty sopimus ilmoittajan ja jätteen vastaanottajan välillä. Sopimuksen on oltava voimassa jo ilmoitusta tehtäessä ja siirron keston ajan. Jos luvan voimassaoloaikaa jatketaan 3 vuoteen, on sopimuksenkin oltava voimassa koko haetun lupakauden ajan.

Jätteen siirtoa varten on asetuksen 6 artiklan mukaan asetettava myös taloudellinen vakuus, jolla voidaan kattaa jätteen lähtömaahan palauttamisesta ja vaihtoehtoisesta käsittelystä aiheutuvat kulut, jos siirtoa ei voida toteuttaa suunnitellulla tavalla. Vakuus annetaan pääsääntöisesti lähtömaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Vakuuden on oltava voimassa sekä jätteen kuljetuksen että sen hyödyntämisen ajan. Koska hyödyntäminen on saatettava päätökseen vuoden kuluessa siitä, kun jäte saapui vastaanottavaan laitokseen, Suomen ympäristökeskus edellyttää nykyisin, että vakuus on voimassa 16 kuukautta luvan viimeisestä voimassaolopäivästä. Jos luvan voimassaoloaika on kolme vuotta, olisi vakuuden oltava voimassa 4 vuotta 4 kuukautta, jotta se kattaisi kaikkien jäte-erien siirrot ja hyödyntämisen. Lisäksi viranomaisille jäisi ennen vakuuden voimassaoloajan päättymistä riittävästi aikaa

ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin jätteen vaihtoehtoisen käsittelyn järjestämiseksi, jos jätettä ei ole hyödynnetty säädettyssä ajassa.

Jätteesiirtoasetuksen liitteessä I C (komission asetus 669/2008)^[16] on annettu ilmoituslomakkeiden täyttöohjeet. Niiden mukaan lomakkeen kohdassa 6 ilmoitettavan ensimmäisen ja viimeisen lähetyksen ajankohdan välinen aika ei saa ylittää kolmea vuotta, jos siirto tapahtuu ennakkohyväksytyyn laitokseen. Sen sijaan täyttöohjeissa ei ole yksilöity tulisiko ilmoituksessa ilmoittaa jätteen kokonaismäärän lisäksi siirrettävän jätteen määrä vuosittain, jos lupaa haetaan pidemmäksi aikaa kuin yhdeksi vuodeksi. Samoin siirtojen lukumäärää ei edellytetä yksilöitäväksi vuositason tiedoilla. Vuositason tiedoilla voi kuitenkin olla merkitystä arvioitaessa laitoksen kapasiteetin riittävyyttä, jos kaikki siirtoon osallistuvat maat eivät hyväksy luvan voimassaoloajan pidentämistä kolmeen vuoteen.

Jos vientiin tai tuontiin ennakkohyväksytyyn laitokseen haetaan pidempää lupakautta kuin yksi vuosi, tulisi lupaviranomaisen tarkistaa, että jätteen lähettäjän ja vastaanottajan välinen sopimus on voimassa koko haetun siirtokauden. Siirtoja varten asetettavan vakuuden tulisi olla voimassa vähintään 16 kuukautta haetun lupakauden viimeisestä päivästä, kolmen vuoden hakemukselle siis 4 vuotta 4 kuukautta. Monivuotisen hakemuksen liitteenä voitaisiin pyytää arviota siirrettävän jätteen määrästä ja siirtojen lukumäärästä vuositason tiedoilla.

8 Suomen ympäristökeskuksen viranomaismaksut

8.1

Valtuutus maksun perimiseen

Valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan viranomaisen päätösten, jotka on tehty hakemuksesta, tulee pääsääntöisesti olla maksullisia. Perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää (*omakustannusarvo*).

Jätteiden siirtoja koskevien viranomaismaksujen perimisestä on säädetty jätelaissa (1072/1993, muutettu 91/2000) ja –asetuksessa (1390/1993, muutettu 64/1995). Jätelain 72 § mainitsee vain ilmoitusten käsittelyn ja tarkastukset toimiksi, joista SYKE voi periä maksun. Jäteasetuksen 11 f §:ssä annetun tarkennuksen mukaan Suomen ympäristökeskus perii jätteensiirtoasetuksessa tarkoitettujen ilmoitusten käsittelystä ja valvonnasta aiheutuvat hallinnolliset kulut sekä asianmukaisista tutkimuksista ja tarkastuksista aiheutuvat tavanomaiset kulut siten kuin ympäristöministeriö siitä erikseen määrää.

Jätteensiirtoasetuksen 14 artiklassa puhutaan ennakkohyväksynnästä, mutta se ei yksilöi, missä prosessissa ennakkohyväksyntää haetaan. Kysymys ei kuitenkaan näyttäisi olevan hyödyntämislaitoksen varsinaisesta ”hyväksymisestä”, kuten ei ole jätteensiirtoasetuksen mukaisissa ilmoituksissa muutoinkaan. Laitoksen ennakkohyväksyntä olisi jätteensiirtoasetuksen mukaan esihyväksyntä kyseiseen laitokseen tuleville siirroille. Sellaisena se vastaisi jätteensiirtoasetuksen 9 artiklan mukaista ilmoituksen perusteella tehtyä hyväksyntää tai 13 artiklan mukaista yleiseen ilmoitukseen annettua hyväksyntää. On kuitenkin epäselvää, voidaanko laitoksen ennakkohyväksyntää pitää ilmoituksen käsittelynä, jolloin siitä voitaisiin periä maksu jätelain 72 §:n nojalla. Jätelain 72 §:ään tulisikin lisätä maininta, että maksu voidaan periä myös laitosten ennakkohyväksynnästä.

SYKEN perimien viranomaismaksujen suuruudesta on nykyisin säädetty ympäristöministeriön asetuksessa 1207/2006 Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista. Jäteasetuksen 11 f §:n perusteella SYKE voisi periä myös jättesiirtolupien valvontaan liittyvistä laitostarkastuksista aiheutuvia kuluja, jos niitä koskevat maksut sisällytetään SYKEN maksullisia suoritteita koskevaan YM:n asetukseen. Jäteasetuksen 11 f §:ään olisi syytä lisätä maininta myös laitosten ennakkohyväksyntään liittyvistä valvonta- ja tarkastuskuluista.

8.2

YM:n asetuksen SYKE:n maksullisista suoritteista muuttaminen

8.2.1

Nykyisten maksujen suuruus

Ympäristöministeriön asetuksen 1207/2006 Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista mukaan jätteen siirtoa koskevan ilmoituksen käsittelystä ja siirron valvonnasta peritään nykyisin ilmoituksen käsittelyn yhteydessä seuraavat maksut:

"a) Ilmoituksen mukainen jätteen siirtojen lukumäärä Suomesta toiseen maahan tai toisesta maasta Suomeen

- 1 - 10 715 euroa*
- 11 - 50 825 euroa*
- 51 - 150 935 euroa*
- 151 - 400 1 045 euroa*
- yli 400 1 100 euroa*

Mikäli lupaa jätteen siirtoon ei myönnetä, peritään maksu, jonka suuruus on 715 euroa riippumatta ilmoituksen mukaisten siirtojen lukumäärästä.

b) Ilmoitus jätteen siirrosta Suomen kautta 300 euroa

c) Jätteen siirtoa koskevan päätöksen muuttaminen ilmoittajan pyynnöstä 110 euroa

Jos ilmoitusta muutetaan siten, että siirtojen lukumäärä nousee a-kohdassa mainittujen maksuluokkien välisen rajan yli, peritään ilmoittajalta lisäksi Suomen ympäristökeskuksen aikaisemman päätöksen mukaisen käsittelymaksun ja uuden maksuluokan edellyttämän käsittelymaksun välinen erotus."

Maksu on sama riippumatta siitä, onko kyseessä jätteen tuonti Suomeen vai jätteen vienti Suomesta toiseen maahan.

Maksut eivät kata nykyisin kaikkia ilmoitusten käsittelystä SYKELLE aiheutuvia kustannuksia, eli ne eivät ole maksuperustelain edellyttämällä tavalla täyskatteellisia. Jättesiirtojen julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli vuonna 2006 noin 75 %. Tavoitteena on korottaa nykyisiä maksuja tulevaisuudessa, jotta ne saataisiin lähemmäs täyskatteellisuutta. YM:n asetuksen 1207/2006 Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista voimassaolo päättyy 31.12.2009, joten jättesiirtoilmoituksista perittävät maksut tulevat todennäköisesti nousemaan vuoden 2010 alusta.

8.2.2

Nykyisten maksujen tuotto ja arvio ennakkohyväksyntämenettelyn vaikutuksista tuloihin

Jätteesiirtoasetuksen mukaisia ilmoituksia on käsitelty SYKE:ssä vuosittain noin 100 - 140 kpl. Ilmoitusten käsittelymaksuista saadut kokonaistulot ovat olleet vuosittain noin 100 000 euroa.

Vuonna 2007 49 ilmoitusta koski jätteiden vientiä hyödynnettäväksi OECD:n sisällä, ja niistä laskutettiin käsittelymaksuja noin 44 000 euroa. Vuoden 2007 ilmoituksista 23 kpl koski tuontia hyödynnettäväksi OECD:n sisällä, ja niistä laskutetut käsittelymaksut olivat noin 19 000 euroa. Yhteensä viranomaismaksut hyödynnettävien jätteiden

den siirroista OECD:n sisällä olivat n. 65 000 euroa, kun mukaan lasketaan päätösten muutoksista perittävät lisämaksut.

Jos puolet edellä mainituista OECD:n sisäisistä siirroista vuonna 2007 olisivat olleet siirtoja ennakkohyväksytyihin laitoksiin ja kaikkien niitä koskevien lupien voimassaoloaika olisi ollut suurin sallittu eli 3 vuotta, olisivat ilmoitusten käsittelystä saadut vuositulot olleet n. 19 000 euroa alhaisemmat, laskettuna samoilla taksoilla.

Todellisuudessa siirrot ennakkohyväksytyihin laitoksiin tuskin tulevat kattamaan puolta OECD:n sisällä tapahtuvista siirroista hyödynnettäväksi. Lisäksi osassa siirroista ennakkohyväksytyihin laitoksiin luvan voimassaoloaika jää todennäköisesti lyhyemmäksi kuin kolme vuotta. Siten vaikutus vuosituloihin tulisi todennäköisesti olemaan huomattavasti alhaisempi.

8.2.3

Maksuasetukseen tarvittavat muutokset

Ympäristöministeriön asetukseen Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista tulisi lisätä erillinen maksu laitosten ennakkohyväksyntää koskevalle päätökselle. Maksuun tulisi sisällyttää myös ennakkohyväksyntää hakevaan laitokseen tehtävästä tarkastuskäynnistä SYKelle aiheutuvat työaika- ja matkakulut.

Yksittäisten jätteiden vientiä tai tuontia ennakkohyväksytyyn laitokseen koskevien ilmoitusten käsittelymaksuun tulisi lisätä vuosittainen lisämaksu, jolla katettaisiin lupien pidempien voimassaoloaikojen aiheuttamia valvontakuluja. Nykyisen asetuksen mukaiset maksut eivät ole täyskatteellisia edes yhden vuoden mittaisten lupien osalta. Vaikka maksut on maksuasetuksessa porrastettu haettujen siirtojen lukumäärän mukaan, ei porrastus ole lineaarinen. Siten maksut jäisivät yhä kauemmaksi täyskatteellisuudesta, kun lupaan liittyvien siirtojen määrä kasvaa, ellei maksuasetuksessa huomioida lupien pidemmistä voimassaoloajoista aiheutuvia valvontakuluja. Lisämaksu voitaisiin periä jokaiselta alkavalta lisävuodelta, joka ylittää normaalin yhden vuoden mittaisen lupakauden. Valvontaan tarkoitettua lisämaksua perittäisiin siis kolmen vuoden mittaisissa luvissa enintään kahdelta vuodelta. Vaihtoehtoisesti siirtojen lukumäärään perustuva valvontamaksujen porrastus tulisi muuttaa lineaariseksi.

Ympäristöministeriön asetuksen 1207/2006 voimassaolo päättyy vuoden 2009 lopussa, jolloin valmistellaan uusi SYKEN maksuja koskeva asetusta. Lisämaksu, joka koskee ilmoituksia viennistä ennakkohyväksytyihin laitoksiin toiseen maahan, voitaisiin sisällyttää jo vuoden 2010 alusta voimaan tulevaan uuteen ympäristöministeriön asetukseen Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista. Sen sijaan laitosten ennakkohyväksyntää koskevaa maksua ei voitane lisätä YM:n asetukseen ennen kuin jätelain 72 §:ään on lisätty valtuutus kyseisen maksun perimisestä. Samoin laitosten ennakkohyväksyntään liittyvät valvonta- ja tarkastuskulut voitaisiin sisällyttää maksuasetukseen todennäköisesti vasta sen jälkeen, kun niitä koskeva lisäys on tehty jäteasetuksen 11 f §:ään.

Perittävien maksujen tulisi suuruudeltaan olla sellaisia, että ne vastaavat hakeusten käsittelystä ja lupien valvonnasta Suomen ympäristökeskukselle aiheutuvia todellisia kustannuksia.

9 Johtopäätökset

Ennakkohyväksyntämenettely voitaisiin ottaa Suomessa käyttöön jo nykyisen lainsäädännön perusteella. Jätelain 36 § ja jätteesiirtoasetuksen 14 artikla antavat jo tällä hetkellä Suomen ympäristökeskukselle valtuudet tehdä päätös laitoksen ennakkohyväksynnästä.

Sen sijaan Suomen ympäristökeskuksen oikeus periä maksu laitoksen ennakkohyväksynnästä ei ole täysin selvä nykyisen lainsäädännön nojalla. Jätelain 72 § mainitsee vain ilmoitusten käsittelyn ja tarkastukset toimiksi, joista SYKE voi periä maksun. Ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto edellyttäisi jätelain 72 §:n muuttamista, jotta SYKE voisi periä maksun laitoksen ennakkohyväksyntähakemuksen käsittelystä. Laitosten ennakkohyväksyntää koskeva maksu tulisi lisätä myös ympäristöministeriön asetukseen 1207/2006 Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista. Lisäksi jäteasetuksen 11 f §:ään voitaisiin lisätä maininta mahdollisuudesta periä hakijalta laitosten ennakkohyväksyntään liittyvät kohtuulliset valvonta- ja tarkastuskulut.

Suomen ympäristökeskuksen ei tulisi aloittaa ennakkohyväksyntien myöntämistä hyödyntämislaitoksille ennen kuin lainsäädännössä on annettu mahdollisuus periä maksu ennakkohyväksyntäpäätöksistä. Ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto aiheuttaa SYKelle lisätyötä, josta aiheutuvat kulut tulisi kattaa hakijoilta perittävillä maksuilla. Valtion maksuperustelain (150/1992) mukaan viranomaisen päätösten, jotka on tehty hakemuksesta, tulee pääsääntöisesti olla maksullisia.

Pidempien, enintään kolmen vuoden lupien myöntäminen vietäessä jätettä toisissa maissa sijaitseviin ennakkohyväksytyihin laitoksiin voitaisiin aloittaa jo aikaisemmin, koska jätelain 72 §:n maksunperimistä koskeva valtuutus kattaa kyseisten ilmoitusten käsittelyn. Pidempien siirtolupien myöntämistä ei kuitenkaan tulisi aloittaa ennen kuin ympäristöministeriön asetukseen Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista on lisätty erilliset pidempiä lupia koskevat maksut, joilla voitaisiin kattaa lupien pidempien voimassaoloaikojen aiheuttamia valvontakuluja. Vaihtoehtoisesti nykyinen siirtojen lukumäärään perustuva valvontamaksujen porrastus voitaisiin muuttaa lineaariseksi, jolloin valvontamaksu olisi siirtoa kohti sama riippumatta siirtojen määrästä. Uusien maksujen lisääminen voitaisiin tehdä samassa yhteydessä, kun koko maksuasetus uusitaan. Nykyisen ympäristöministeriön asetuksen 1207/2006 Suomen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista voimassaolo päättyy vuoden 2009 lopussa.

Vaikka jätelaki antaa mahdollisuuden myöntää laitokselle ennakkohyväksynnän jo nykyisen jätelain nojalla, yritysten tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi on tarpeen, että ennakkohyväksynnän myöntämiselle laaditaan selkeät arviointiperusteet. Suomen ympäristökeskus voisi laatia arviointiperusteet ja ottaa ne käyttöön jo nyt sisäisenä ohjeena ennakkohyväksynnän myöntämisedellytyksistä. Selkeintä olisi kuitenkin, että asiasta säädettäisiin jätelainsäädännössä. Se tekisi sovellettavasta käytännöstä läpinäkyvämmän, eikä ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto ja soveltaminen jäisi vain SYKEN omaan harkintaan. Koska jätelakiin joudutaan lisäämään

viranomaismaksujen perimistä koskeva valtuutus, olisi samassa yhteydessä syytä harkita myös ennakkohyväksynnän myöntämisperusteiden ja ennakkohyväksyntähakemuksen sisältövaatimusten antamista jätelainsäädännössä. Ennakkohyväksynnän sitovat myöntämisperusteet voitaisiin laatia tämän selvityksen luvuissa 4 ja 5.4 ehdotettujen arviointiperusteiden pohjalta. Ehdotus ennakkohyväksyntähakemuksen sisältövaatimuksiksi on esitetty luvussa 6. Luontevin paikka arviointiperusteille ja hakemuksen sisältövaatimuksille olisi jäteasetus. Jätelakiin tulisikin sisällyttää valtuutus säätää niistä valtioneuvoston asetuksella, ellei nykyistä jätelain (muutettu 1413/1994) 74 §:n 11-kohdan valtuutusta katsota riittäväksi. Asiasta voitaisiin päättää jätelain kokonaisuudistuksen yhteydessä, jolloin ehdotetuista ennakkohyväksynnän myöntämisperusteista voitaisiin myös kuulla eri intressitahoja.

Laitosten ennakkohyväksyntähakemuksien käsittely on uusi tehtävä, josta aiheutuu Suomen ympäristökeskukselle lisätyötä nykytilanteeseen verrattuna. Lisäksi jätteiden siirtoja ennakkohyväksytyihin laitoksiin koskeva yksittäisen ilmoituksen viranomaiskäsittelyn määräaika (7 vrk) on niin lyhyt, että se aiheuttaisi väistämättä kiirettä ilmoitusten käsittelyssä Suomen ympäristökeskuksessa. Edellytyksenä ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotolle Suomessa on, että SYKEssä osoitetaan riittävät henkilöresurssit jätteiden kansainvälisten siirtojen valvontaan. Valvontatehtävissä tulisi kaiken aikaa olla paikalla vähintään kaksi ylitarkastajaa ja toimistotehtäviä hoitava assistentti tai sihteeri. Ellei tarvittavia resursseja kyetä takaamaan myös loma-aikoina, ei jätteensiirtoasetuksessa säädetyt ilmoituksen käsittelyn määräaikoja todennäköisesti kyetä SYKEssä kaikissa tapauksissa noudattamaan.

Koska jätteensiirtoasetus edellyttää kirjallista lupaa jätteen tuonnille myös ennakkohyväksytyihin laitoksiin, ei ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto vaikuttaisi jätesiirotojen tullivalvontaan. Tulli saa edelleen samat tiedot lupadokumenteista kuin ennenkin, vain lupien voimassaoloaika voi joissakin tapauksissa pidentyä enintään kolmeen vuoteen. Ennakkohyväksyntämenettely koskee EU:n ulkopuolisista maista vain OECD-maita ja ETA-maita. Muissa hyödynnettävien jätteiden tuonneissa yhteisön ulkopuolelta noudatetaan Baselin sopimuksen mukaista lupamenettelyä. Myös kaikkien loppukäsittelävien jätteiden siirtoja koskevat menettelyt säilyvät ennallaan.

Ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöönotto ei ole yritysten toiminnan kannalta välttämätöntä. Toistaiseksi EU:ssa vain pieni vähemmistö jäsenmaiden toimivaltaisista viranomaisista on ottanut ennakkohyväksyntämenettelyn käyttöön. Yrityksillä on edelleen samat mahdollisuudet kuin tähänkin saakka saada lupa jätteiden vieniin tai tuontiin. Ainoa merkittävä etu, jonka yritykset voivat saada menettelystä, on mahdollisuus pidentää jätteiden siirtoon myönnettävä lupa nykyisestä yhden vuoden maksimijasta enintään kolmeen vuoteen. Luvan voimassaoloajan pidentäminen on kuitenkin riippuvainen siitä, suostuvatko muut siirtoon osallistuvat maat siihen, joten tämän edun saaminen menettelystä ei toistaiseksi ole varmaa.

Lähteet

- ^[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 jätteiden siirroista; EUVL L 190, 12.7.2006, s. 1-98.
- ^[2] Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal (Baselin sopimus vaarallisten jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvonnasta); hyväksytty täysivaltaisten edustajien kokouksessa Baselissa 22.3.1989; United Nations Treaty Collection, Registration No. 28911 (5 May 1992).
- ^[3] OECD Decision C(2001)107/Final concerning the revision of Council Decision C(92)39/Final on the control of transboundary movements of wastes destined for recovery operations (OECD:n päätös C(2001)107/lopullinen hyödynnettävien jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvontaa koskevan neuvoston päätöksen C(92)39 muuttamisesta); hyväksytty 14.6.2001, julkistettu toukokuussa 2002.
OECD Council Addendum 1 to Decision C(2001)107 concerning the revision of Decision C(92)39/Final on the control of transboundary movements of wastes destined for recovery operations (OECD:n neuvoston lisäys 1 päätökseen C(2001)107/lopullinen hyödynnettävien jätteiden maan rajan ylittävien siirtojen valvontaa koskevan neuvoston päätöksen C(92)39 muuttamisesta); hyväksytty 28.2.2002, julkistettu toukokuussa 2002.
- ^[4] Neuvoston asetus (ETY) N:o 259/93 Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta; EUVL L 30, 6.2.1993, s. 1-20 (kumottu 12.7.2008 alkaen asetuksella (EY) N:o 1013/2006).
- ^[5] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/12/EY jätteistä; EUVL L 114, 27.4.2006, s. 9-21.
- ^[6] Ympäristöministeriö. Kohti kierrätysyhteiskuntaa. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2016. Suomen ympäristö 32, Helsinki 2008.
- ^[7] OECD Council Recommendation C(2004)100 on Environmentally Sound Management (ESM) of Waste (OECD:n neuvoston suositus C(2004)100 ympäristönsuojelullisesti hyväksyttävästä jätetuollosta), hyväksytty 9.6.2004.
- ^[8] Suomen Standardisoimisliitto SFS. SFS-EN ISO 14001: Ympäristöjärjestelmät. Vaatimukset ja opastusta niiden soveltamisesta. Environmental management systems. Requirements with guidance for use. 2004.
- ^[9] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 761/2001 organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS-järjestelmä); EUVL L 114, 24.4.2001, s. 1-29.
Komission asetus (EY) N:o 196/2006 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 761/2001 liitteen I muuttamisesta eurooppalaisen standardin EN ISO 14001:2004 ottamiseksi huomioon sekä päätöksen 97/265/EY kumoamisesta; EUVL L 32, 4.2.2006, s. 4-12.
- ^[10] Komission ehdotus KOM(2008) 402 lopullinen: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus organisaatioiden vapaaehtoisesta osallistumisesta yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS-järjestelmä); 16.7.2008, asiakirjatunniste 2008/0154 (COD).
- ^[11] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/66/EY paristoista ja akuista ja direktiivin 91/157/ETY kumoamisesta; EUVL L 266, 26.9.2006, s. 1-14.
- ^[12] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/96/EY sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta; EUVL L 37, 1.3.2003, s. 24-38.
- ^[13] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/32/EY energiaa käyttävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista sekä neuvoston direktiivin 92/42/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/57/EY ja 2000/55/EY muuttamisesta; EUVL L 191, 22.7.2005, s. 29-58.
- ^[14] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta; EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3-30.
- ^[15] Komission päätös 2000/532/EC, jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta tehdyn komission päätöksen 94/3/EY ja vaarallisista jätteistä annetun neuvoston direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY korvaamisesta; EUVL L 226, 6.9.2000, s. 3-24.
Komission päätös 2001/118/EC jäteluetteloa koskevan päätöksen 2000/532/EY muuttamisesta; EUVL L 47, 16.2.2001, s. 1-31.
Komission päätös 2001/119/EC jätteistä annetun neuvoston direktiivin 75/442/ETY 1 artiklan a alakohdan mukaisen jäteluettelon laatimisesta tehdyn päätöksen 94/3/EY ja vaarallisista jätteistä annetun direktiivin 91/689/ETY 1 artiklan 4 kohdan mukaisen vaarallisten jätteiden luettelon laatimisesta tehdyn neuvoston päätöksen 94/904/EY korvaamisesta tehdyn päätöksen 2000/532/EY muuttamisesta; EUVL L 47, 16.2.2001, s. 32.
Neuvoston päätös 2001/573/EC jäteluetteloa koskevan komission päätöksen 2000/532/EY muuttamisesta; EUVL L 203, 28.7.2001, s. 18-19.
- ^[16] Komission asetus (EY) N:o 669/2008, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2008, jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 liitteen I C täydentämisestä; EUVL L 188, 16.7.2008, s. 7-15.

KUVAILEHTI

Julkaisija	Suomen ympäristökeskus (SYKE)			Julkaisuaika Helmikuu 2009
Tekijä(t)	Eevaleena Häkkinen			
Julkaisun nimi	Jätteitä Suomeen hyödynnettäväksi tuovien laitosten ennakkohyväksyntä			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2/2009			
Julkaisun teema	-			
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Julkaisu on saatavana vain internetissä: www.ymparisto.fi/julkaisut			
Tiivistelmä	<p>Jätteiden kansainvälisiä siirtoja säätelevä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1013/2006 ("jätteensiirtoasetus") antaa EU:n jäsenmaille mahdollisuuden myöntää jätteitä hyödynnettäväksi tuoville laitoksille ns. ennakkohyväksynnän. Ennakkohyväksyntä antaa oikeuden poiketa eräistä jätteensiirtoasetuksen mukaisen ilmoitusmenettelyn säännöksistä. Yritysten kannalta merkityksellistä on mahdollisuus saada nykyistä pidempiä lupia hyödynnettävien jätteiden kansainvälisiin siirtoihin OECD:n sisällä.</p> <p>Selvityksen tarkoituksena oli arvioida, voitaisiinko Suomessa ottaa käyttöön jätteitä hyödyntävien laitosten ennakkohyväksyntämenettely. Siinä käydään läpi, mitä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön mahdollisesti tarvittaisiin. Selvityksessä tehdään ehdotus arviointiperusteiksi, joita Suomessa voitaisiin soveltaa, kun laitokselle myönnetään ennakkohyväksyntä. Lisäksi ehdotetaan kuinka Suomen ympäristökeskuksen perimiä viranomaismaksuja tulisi uudistaa, jos ennakkohyväksyntämenettely otetaan meillä käyttöön.</p>			
Asiasanat	Jätteet, hyödyntäminen, kansainvälinen kuljetus, tuonti, vienti			
Rahoittaja/ toimeksiantaja				
	ISBN -(nid.)	ISBN 978-952-11-3360-2 (PDF)	ISSN - (pain.)	ISSN 1796-1726 (verkkokj.)
	Sivuja 33	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Suomen ympäristökeskus (SYKE), asiakaspalvelu, PL 140, 00251 Helsinki Puh. 020 690 183, faksi (09) 5490 2190 Sähköposti: neuvonta.syke@ymparisto.fi			
Julkaisun kustantaja	Suomen ympäristökeskus (SYKE), PL 140, 00251 Helsinki			
Painopaikka ja -aika	-			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Finlands miljöcentral (SYKE)			Datum Februari 2009
Författare	Eevaleena Häkkinen			
Publikationens titel	Jätteitä Suomeen hyödynnettäväksi tuovien laitosten ennakkohyväksyntä (Förhandsgodkänning av anläggningar som importerar avfall till Finland för återvinning)			
Publikationsserie och nummer	Finlands miljöcentrals rapporter 2/2009			
Publikationens tema	-			
Publikationens delar/andra publikationer inom samma projekt	Publikationen finns tillgänglig bara på internet: www.ymparisto.fi/julkaisut (på finska)			
Sammandrag	<p>Europarlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall ger EG:s medlemsstater en möjlighet att på förhand utfärda godkännanden av anläggningar som importerar avfall för återvinning. Detta förhandsgodkännande ger rätt att avvika från några anmälningprocedurer stipulerade i förordningen om transport av avfall. Möjligheten att få längre giltighetstider för tillstånd till avfallstransporter inom OECD är viktig för företag.</p> <p>Syftet med denna utredning är att bedöma om en procedur för förhandsgodkänning kunde införas i Finland. I utredningen går man igenom de ändringar som möjligen behövs i den nationella lagstiftningen. Ett förslag för kriterier som kunde användas i Finland för förhandsgodkänning av en anläggning görs i utredningen. Därutöver innehåller utredningen ett förslag hur de myndighetsavgifter som Finlands miljöcentral uppstår borde förändras om proceduren för förhandsgodkänning införs i Finland.</p>			
Nyckelord	Avfall, återvinning, internationellt transport, export, import			
Finansiär/uppdragsgivare				
	ISBN - (hft.)	ISBN 978-952-11-3360-2 (PDF)	ISSN - (print)	ISSN 1796-1726 (online)
	Sidantal 33	Språk Finska	Offentlighet Offentlig	Pris (inneh. moms 8 %) -
Beställningar/distribution	Finlands miljöcentral (SYKE), kundservice, PB 140, 00251 Helsingfors Tfn. +358 20 690 183, fax +358 9 5490 2190 Epost: neuvonta.syke@ymparisto.fi			
Förläggare	Finlands miljöcentral (SYKE), PB 140, 00251 Helsingfors			
Tryckeri/tryckningsort-år				

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Finnish Environment Institute (SYKE)			<i>Date</i> February 2009
<i>Author(s)</i>	Eevaleena Häkkinen			
<i>Title of publication</i>	Jätteitä Suomeen hyödynnettäväksi tuovien laitosten ennakkohyväksyntä (Pre-consent of companies importing waste into Finland for recovery)			
<i>Publication series and number</i>	Reports of the Finnish Environment Institute 2/2009			
<i>Theme of publication</i>	-			
<i>Parts of publication/ other project publications</i>	The publication is available only on the internet: www.ymparisto.fi/julkaisut			
<i>Abstract</i>	<p>The Regulation (EC) No 1013/2006 of the European Parliament and the Council on shipments of waste ("the Waste Shipment Regulation") gives EU Member States a possibility to issue so-called pre-consents to facilities which import waste for recovery. The pre-consent gives a right to deviate from certain notification procedures of the Waste Shipment Regulation. The possibility to extend the validity period of the permits for shipments of waste for recovery within the OECD area has significance for companies.</p> <p>The intention of this study was to evaluate if the pre-consent procedure could be introduced in Finland. It examines the possible needs for amendments to the national legislation. A proposal for criteria that could be applied when a facility is pre-consented in Finland is made in the study. Additionally, the study contains a proposal how the administrative fees charged by the Finnish Environment Institute should be amended if the pre-consent procedure is implemented in Finland.</p>			
<i>Keywords</i>	Waste, recovery, international transport, export, import			
<i>Financier/ commissioner</i>				
	ISBN - (pbk.)	ISBN 978-952-11-3360-2 (PDF)	ISSN - (print)	ISSN 1796-1726 (online)
	<i>No. of pages</i> 33	<i>Language</i> Finnish	<i>Restrictions</i> Public	<i>Price (incl. tax 8 %)</i> -
<i>For sale at/ distributor</i>	Finnish Environment Institute (SYKE), Customer service, P.O.Box 140, FI-00251 Helsinki, Finland Tel. +358 20 690 183, fax +358 9 5490 2190 Email: neuvonta.syke@ymparisto.fi			
<i>Financier of publication</i>	Finnish Environment Institute (SYKE), P.O.Box 140, FI-00251 Helsinki, Finland			
<i>Printing place and year</i>				

ISBN 978-952-11-3360-2 (PDF)

ISSN 1796-1726 (verkkoj.)